

TURAI HÍRLAP

KÖZÉLETI HAVILAP

1993. ÁPRILIS (Szent György hava)

HÚSVÉTI REMÉNYÜNK

Juliánus császár a kereszténység eltörlésének emlékére már érmet veretett... 1600 év eltelt azóta, s a kereszténységtől még mindig sokan félnek, mert tévesen hatalomnak tekintik.

Voltaire, a nagy istentagadó is ki nyilatkozta, hogy 20 év múlva nem fogják tudni az emberek, hogy mi az a Biblia. - Ugyancsak csodálkozna, ha ma nemcsak hívők, de hitetlenek polcán is ott látná, vagy kénytelen lenne tudomásul venni, hogy még az ő, hitelenség terén élen járó nemzetének ifjúsága is 65 %-ban hisz a Biblia Istenében a XX. sz. végén.

Igen sokszor tűnt úgy a történelem során, hogy Krisztus Egyháza haldoklik... Péter hajója a viharokkal küszködve süllyed... Elhalkul az Alleluja... Üresednek a templomok... Majd újra és újra felerősödik az Ének, megtelnek a templomok, és meg-megújul a keresztények buzgó-sága, élete.

Betegeskedünk, vagy talán meghaltunk? - Isten előtt, az ő terve alakulásában mindegy. Jézus, az Ő Egyszülöttje éppúgy lábra állítja a bénát, hallóvá teszi a süketet, kiűzi a sáttánt, mint ahogy életre keltette a naimi ifjút, vagy a négy napja sírban oszló Lázárt.

Krisztus ÉI! Az ő ereje ma sem kisebb, mint földi élete során. ÉI, hogy "közbenjárjon értünk az Atyánál." - "Uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem" - kérhetjük mi

is a leprással, ha bűneink szennye mocskolt be. - "Add Uram, hogy lássak, hogy járjak..." - most is kérhetjük, és talpra állít, megnyitja vakai, vagy csak rövidre látó szemünket.

Keresztények HÚSVÉTJA: ez a bizakodás, remény! - "Tudom, hogy Megváltóm él... és én is feltámadok a végső napon."

Hívó embernek garancia Jézus feltámadása, hogy az ígélet nem ámtás... Hívó embernek biztonságot jelent a Húsvét, hogy Jézus az, aki Istentől jött, akire hallgathatok, hisz információi a legbiztosabb helyről származnak... Mögötte a Teremtő, emberszerető Isten áll.

Ne csodálkozzanak hitetlen, vagy hinni még nem tudó testvéreink, ha "minden alkalmat megragadjunk arra, hogy híveket toborozunk", ezt a reményt ébresztgessük a reménytelenekben, ezt az örök ajándékot kínáljassuk a halandóság miatt féltő embernek.

HÚSVÉT VAN! AZ ÖRÖK ÉLET REMÉNYÉNEK FORRÁSA RAGYOG EZEN AZ ÜNNEPEN!

Bárcsak ráragyogna minden emberre, és életét boldoggabbá, bizakodóbbá tenné! Áldjuk az Urat (Alleluja!), hogy a halál völgyéből az ÖRÖK ÉLET MAGASLATÁRA, önmagához hívott meg minket Fia, Jézus Krisztus által.

Húsvét örömet és reményét kéri minden ember számára:

LUKÁCS ANDRÁS
plébános

LAPUNK TARTALMÁBÓL

*Az önkormányzat tavalyi gazdálkodásáról - Beszélgetés Baka doktor úrral
Ausztrália: levél Dóra Gézától - Március - Fotók és sírunk - Siralomének
Húsvéti írások - "Fonóban jártam" - DIGITEL hírek*

A Képviselő-testület márciusi ülései

A címben írt többes szám nem sajtóhiba, hiszen igen mozgalmas hónapról kell beszámolnom, mivel három alkalommal ülésezett a testület.

A hónap első napján - alig egy héttel a február havi ülés után -, rendkívüli ülésre szólított a meghívó. Az ülés témája a szennyvíztisztító és csatorna rendszerre kiírt pályázatra érkezett pályaművek elbírálása, illetve a szakértői bírálatok meghallgatása után az elfogadható változat kiválasztása. Ez utóbbi szükséges ahhoz, hogy megfelelő anyagot nyújtson be az önkormányzat a céltámogatás elnyeréséhez.

A pályázatok szakértői véleményezését Dr. Juhász Endre a Közlekedési és Hírközlési Minisztérium munkatársa és Dr. Öllös Géza a Budapesti Műszaki egyetem professzora végezte.

Sorravették a beérkezett pályaműveket, mindketten elmondták mindegyik jó és rossz oldalát (volt, amelyikre csak ez utóbbi a jellemző), majd a kiemelt ill. "talpon maradt" négy pályázatot alaposan kivesézték és javaslatot tettek a testületnek, hogy melyiket válassza, melyikkel pályázzon a céltámogatás elnyerésére.

A két szakértő alapos és szakszerű munkáját ezúton is köszönjük, hiszen olyan emberek figyelmét kötötték le maximálisan - több mint 2 órán keresztül, akik vajmi keveset tudnak a szennyvíztisztításról és csatornázásról.

A céltámogatás igénylésétől függetlenül javasolták a pályázat újbóli kiírását, ami térjen ki minden fontos részletre, egységes szempontok alapján készüljön - ami biztosítja mind a műszaki paraméterek, mind pedig a bekerülési és üzemeltetési költségek összehasonlíthatóságát. Ezen ülésen még egy napirendi pont került tárgyalásra. A Polgármester előterjesztése alapján arról döntött a testület, hogy Pest megye Önkormányzatától felvesz 2,9 millió Ft kamatmentes hitelt a Galgamenti Vízüzem Kft üzemeltetési költségeinek biztosítására.

A kölcsönt a Kft-nek kell december 31-ig visszafizetnie, aminek az önkormányzat kezébe kerül a kezességvállalás. Ezután - lévén este 10 óra - az ülés befejeződött.

A következő rendkívüli ülést március 10-én (este 6 óra) tartotta a testület.

Legfontosabb napirendje az átruházott hatáskörökről szóló rendelet megalkotása volt. A testület kétféle írásos anyagból készülhetett fel, illetve választhatta ki számára megfelelő variációt.

A Polgármester előterjesztése, illetve az igazgatási csoportve-

zető kiegészítése után - rövid vita következett, majd a szociális támogatás témában döntési joggal ruházta fel a Polgármestert. (Aki természetesen döntéseinél mindig a szociális bizottság véleményére támaszkodik.)

Ugyanezen az ülésen foglalkozott a testület az önkormányzati ingatlanok értékesítésével, illetve az egészségügy átszervezésével kapcsolatos lakáskérdések megoldásával is.

A hónap utolsó hétfőjén (29-én) került sor a rendes (munkatervben előírt) ülésre, melynek tervezett napirendi pontjai:

1. Rendelet a helyi kitüntetésekről.
2. A II. világháborús emlékmű pályázatra beérkezett művek véleményezése.
3. Az 1992. évi költségvetés zárszámadása.
4. Egyebek.

Az ülés kezdetén - a Polgármester javaslatára - a 2. sz. napirendi pont tárgyalását rendkívüli ülésre tette át a testület. (A határidő akkor még nem járt le.)

Az első napirendi pontra vonatkozóan az Oktatási Bizottság által készített és az Ügyrendi Bizottság ülésén elfogadásra javasolt írásos anyagot (rendelettervezetet) vitatta meg a testület. A rendelet egyhangúlag elfogadásra került, majd rövid vita után a mellékletben felsorolandó plakettek formájáról és feliratairól döntött a testület.

Az 1992. évi költségvetésről készült zárszámadást - rövid szöveges értékeléssel - írásban megkapták a testület tagjai. A Polgármester megköszönte az anyag készítőjének munkáját és elfogadásra javasolta a beszámolót. (Kérte a Pénzügyi Ellenőrző Bizottság állásfoglalását is.) A Bizottság elnöke röviden értékelte a beszámolót és azzal a megjegyzéssel javasolta elfogadásra, hogy a szöveges rész lehetett volna kicsit részletesebb. A csatolt táblázatok alapján megállapítható, hogy a hivatal jól gazdálkodott az "adófizetők" pénzével.

Következőkben a lejárt határidejű határozatokkal kapcsolatos eredményeket, eseményeket ismertette a Polgármester.

Ebéd után megtekintettük az új orvosi rendelőt (Arany János út), a Neszür kutat és telepet, a Hőforrás utat, illetve a melegvíz környékét, a felújított MESZ épületet a Kónyánál és a vásárteret. A "kirándulás" előkészítette a további napirendi pontok tárgyalását.

Itt foglalkoztunk:

- szemétszállítás, kukák,
- kastély ügye,
- Szoc. Otthon térítés díj,
- vevőkijelölés,
- autós mozi,
- telefonhelyzet stb.

Talán azért is, mert ebben a hónapban már a harmadik ülés volt, szokatlanul korán, nem sokkal 4 óra után be is fejeződött.

Sára Mihály

ANYAKÖNYVI ADATOK

1993. MÁRCIUS HAVI

Születés

Basa Daniella	(1993. 01. 08.)
Csontos Pál	(1993. 02. 20.)
Kuti János	(1993. 02. 16.)
Lakatos Réka	(1993. 01. 27.)
Maksa Margaréta	(1993. 03. 04.)
Muzsik László	(1993. 02. 09.)
Nagy Dávid	(1993. 01. 16.)
Zsíros Eszter	(1993. 02. 05.)

Házasságkötés

Csipkés János - Tóth Mária

Halálozás

Czira István	Tura, Tabán út 1.
Gólya József	Tura, Bajcsy Zs. út 25.
Gólya József	Tura, Vácszentlászlói út 7.
Jakabfi Lajosné sz.: Takács Margit	Tura, Szent I. út 62.
Tóth Gábor	Tura, Rákóczi út 33.

AZ Önkormányzati Képviselő-testület következő ülése

1993. május 3-án lesz.

Napirend:

- 1., Az iskola igazgatói pályázat értékelése.
- 2., Egészségügy átszervezése.
- 3., Bölcsőde-óvoda átszervezési lehetőségei.
- 4., Egyebek: - földügyek (földkiadó és földrendező bizottságok egyeztetései),
- melegvíz helyzete,
- benzinkút építése,
- Szt. János szobor áthelyezése és a Szt. János sor rendezése.

ÖNKORMÁNYZATUNK 1992. ÉVI GAZDÁLKODÁSÁRÓL

A március 29-i Képviselő-testületi ülés fő napirendi pontja az Önkormányzat és intézményei 1992. évi gazdálkodásának zárszámadása volt. A Testület Pénzügyi Ellenőrző Bizottsága a mérlegkészítés időszakában több alkalommal ellenőrizte a Polgármesteri Hivatal pénzügyi csoportjának munkáját, a mérlegadatok valódiságát. Javasolta 1992. évi gazdálkodási beszámoló elfogadását.

A Képviselő-testület az Önkormányzat 1992. évi bevételeit az eredetileg előirányzott 243 millió forint helyett 276 millió forint teljesítéssel hagyta jóvá. Ebből az Önkormányzat intézményi és egyéb bevételei az 1991. évi tartalék figyelembevételével 150 mFt. Összegeben realizálódtak. A gazdálkodás zavartalan folytatásához biztosított eredeti 116 mFt. központi költségvetési támogatás és az egészségügyi intézmények társadalombiztosítási támogatása 126 mFt-ra teljesült.

Mire költötte az Önkormányzat a rendelkezésre álló milliókat?

Az Önkormányzat felügyeletével működő intézmények közvetlen kiadásaira 119 mFt-ot irányoztunk elő. A működési kiadások 121 mFt-ra alakultak. A túllépés a beruházási ÁFA tervezetthez viszonyított megnövekedése miatt következett be. A tervezett 15 mFt helyett lakossági szociális és egyéb támogatásra ténylegesen 21,8 mFt-ot fordítottunk.

Fejlesztési előirányzatunk 69 mFt volt. Épület, építmény vásárlásra, felújításra 45 mFt-ot fordítottunk, ebből az intézmények belső gázszelése 12 mFt, a háziasszonyképző iskola átalakításának költsége, a berendezéssel együtt 3 mFt, az Arany János utcai orvosi rendelő kialakításának költsége 1992. évben 3,6 mFt. Gép, berendezés vásárlásra 14,5 mFt-ot fizettünk ki. Jármű vásárlási költségünk 740 eFt volt. Befejezetlen beruházások múlt évi kiadásai 15 mFt-ot tesznek ki, ezek közül legjelentősebb a vásártér kialakítása.

A lakosság lakásépítéséhez 5,2 mFt kamatmentes kölcsönt biztosítottunk.

Elmondhatjuk, hogy a múlt évben háromszor annyi összeget költöttünk fejlesztésre, mint 1991. évben.

Az 1992. év jelentős fejlődést mutat az Önkormányzat vagyonának gyarapodásában. Vagyonnövekmény 54 mFt.

Az Önkormányzat felügyeletével önállóan gazdálkodó Szociális Otthon bevételi tervét 14,1 mFt helyett 15,7 mFt-ra teljesítette. Ebből az Önkormányzati, illetve központi költségvetési támogatás 12,1 mFt.

Működési kiadásai az eredeti 14,1 mFt előiránnyal szemben 14,9 mFt-ra alakultak.

Sára Lászlóné

EGY ORSZÁGOS KONFERENCIA UTÁN

ÖNKORMÁNYZAT ÉS KÖZOKTATÁS címmel kétnapos országos konferenciát rendezett az Országos Közoktatási Intézet és az OKKER Oktatási Iroda április 6-án és 7-én Budapesten, a Veres Péter Gimnáziumban.

Az április 6-i plenáris ülésen Dobos Krisztina helyettes államtitkár (Művelődési és Közoktatási Minisztérium), Verébelyi Imre államtitkár (Belügyminisztérium), Kozma Tamás az Oktatáskutató Intézet főigazgatója, Kutalikné Kardos Zsuzsa Bp. XIV. kerületének polgármestere, Halász Gábor az Országos Közoktatási Intézet igazgatója tartott előadást.

Szó volt többek között a közoktatás és az önkormányzati felelősség kapcsolatáról, a közigazgatás modernizálásának szükségességéről, az önkormányzatok lehetőségeiről és korlátairól az intézmények működtetésében.

A konferencia 5 szekcióban végezte munkáját. Szekcióvezetőként, felkért előadóként vagy hozzászólóként elmondta gondolatait, többek között Szabó Lajos főosztályvezető (Belügyminisztérium), Szüdi János főosztályvezetőhelyettes Művelődési és Közoktatási Minisztérium, Ványi Éva alpolgármester Szeged, Szunyogh Szabolcs, a Köznevelés főszervezője.

Az előadók és hozzászólók egyaránt megfogalmazták, hogy országosan jellemző az önkormányzatok útkereséséből, gyakorlatlanságból eredő - érthető - bizonytalanság.

Bár az önkormányzati törvény pontosan meghatározza az önkormányzatok kompetenciáit, a gyakorlat azonban mégis számtalan homályos pontot produkál.

Ma sem tisztázott pontosan az iskolák és önkormányzatok kapcsolatrendszere, az önkormányzati bizottságok feladata és tevékenységrendszere, a tervezés és finanszírozás néhány kérdése, a szakmai, módszertani szolgáltató intézmények tevékenységei területei, stb.

Fenti bizonytalanságok jelentős csökkenése várható a rövidesen életbe lépő Nemzeti Alaptervtől (amely kerettanterv lesz, mellé helyi tantervet kell készíteni vagy választani), és az új oktatási törvénytől, melynek tervezete - várhatóan 2 héten belül - a parlament elé kerül.

Ami ebben a pillanatban is biztos: önkormányzatoknak és oktatási intézményeknek a szoros együttműködésére van szükség.

Együtt kell megfogalmazni a lokális területi (nem politikai) értékeket, de azok tanítása, nevelése, közvetítése az iskola feladata.

Szinte minden előadó SAJÁT, HELYI oktatáspolitikai koncepció mielőbbi kidolgozására sarkallt, amelyhez az iskola elkészítési foglalkozási, nevelési programját, amit a fenntartó hagy jóvá.

Sürgős feladatnak látszik az iskolaszék megalakulása, melyben 1/3 arányban vesznek részt szülők - nem a beleszólas, hanem az együttműködés, véleménynyilvánítás jegyében, az iskola szakmai önállóságának meghagyásával.

Több előadó hangsúlyozta, hogy szükség lenne az egymáshoz közel lévő települések társulásainak létrehozására, területi összefogásra - a szakmaiság, felelősségmegosztás ürügyén.

Elhangzott, hogy várhatóan 1/2 éven belül módosításra kerül a közalkalmazotti törvény. Szinte biztosnak látszik, hogy a D E F kategóriák mostani rendje és kritériumai változni fognak.

A konferenciát vezette és összegezte Karsai Péter, a Parlament Oktatási Bizottságának elnöke.

Óriási kötelezettségek várnak az önkormányzatokra, iskolákra.

A RENDbe foglalt szabadság, a RENDbe épített önállóság, az EGYSEG keretében megjelenő sokszínűség létrehozása - nem csekély.

Csak el ne felejtjük közben, hogy GYERMEKEINKRŐL van szó.

Erdélyi Ágnes

HOGY ÉRZI MAGÁT TURÁN?

Dr. Baka Gyula háziorvos válaszol.

Még mielőtt bármilyen kérdésre válaszolnék, szeretném megköszönni mindazoknak a türelmét, akik segítettek és segítenek abban, hogy családommal jól érezzem magam Turán, és a falut szolgálhassam.

Doktor Úr! Ön 1990. szeptember 1. óta dolgozik nálunk. Hol volt korábbi munkahelye? Miben nehezebb, esetleg könnyebb a gyógyító munka itt?

Korábban egy SZTK-ban dolgoztam, utána a Kerepestarcsai Flór Ferenc kórház Rheumatológiai osztályán. Turán a tömegkezelés az, ami számomra gondot okoz.

Amikor még a Kolozsvári Orvosi Egyetemen tanult, valószínűleg nem sokat hallott a mi falunkról. Előző, nagybányai lakóhelyéhez képest túl egyszerű, talán még egyhangúnak is mondható környék a miénk. Sikerült-e megszoknia, esetleg megszeretnie a falut?

A községi kertészkedő élet nem ismeretlen előttem. Turának olyan részei is vannak, amelyek egészen városi jellegűek. (Tököz, Madách út, az ÁFESZ-iroda környéke stb.) Ezek segítettek a beilleszkedésben. Szeretek itt lenni. Tura nem egyhangú, sőt turai életemet nagyon is mozgalmasnak találom.

Milyen a rendelő felszereltsége? Elfogadhatók-e a gyógyítás körülményei? Hiányzik-e alapvető eszköz vagy műszer, amire feltétlenül szükség lenne?

A rendelő felszereltsége megfelelő, fejleszthető, a gyógyítás körülményei jók. Időm nincs külön-külön foglalkozni minden egyes beteggel.

Közismert, hogy rendelőjében " nagy a forgalom ". Tud-e mégis valamilyen lelki segítséget is nyújtani, hisz a beteg

ember - elesettségénél fogva - fokozottan igényli azt.

Nálam sokat kell várni - a központi ügyelet megszervezése ezen is segíteni fog -, mégis igyekszem betegeimmel a lehető legtöbbet foglalkozni, lelkileg is támaszt nyújtani. Ez azért is fontos, hogy ne fordulhassanak elő sorozatban öngyilkosságok. Az ilyesmit csak megelőzni.

Elmondaná-e azt az esetét, amely - valami ok miatt - a legemlékezetesebb eddigi turai praxisában?

Pozitív értelemben a legemlékezetesebb Sára Istvánné, a négyesikrek édesanyja, aki igazi anyához méltó kitartással, szelídséggel tűrte a reá kiszabott megpróbáltatásokat - gyermekei érdekében.

Hogyan viseli a család, hogy sokat nélkülözi Önt?

Egyszerű a válasz: nehezen.

Most, hogy már ismeri bajainkat, betegségeinket, mit tanácsol, milyen életmódváltoztatást javasol nekünk?

Amennyire lehet fékezni kellene az életritmust, ami jelenleg a természetesnek háromszorosára van felpörgetve. Hová rohanunk? Sztét kéne egy kicsit nézni, hisz van egyéb szenvedély is a földön az " Aranyborjú imádatán " kívül. Ital, dohány, feketekávé, rohanó stress-es élet. Ez emészt fel betegeim közül a 30-60 éveseket. Tanácsolni nem merek senkinek semmit - kivált a Hírlap sorain keresztül.

Úgy érzem nagyon komolyan át kellene gondolnunk, amit felfokozott életritmusunkról mondtam. Amíg a rohanás tart, nem törődünk egészségünkkel, amikor meg már törődünk, rendszerint késő... Munkájához további sok kitartást, jó egészséget kívánok. Köszönöm a beszélgetést.

Erdélyi Ágnes

LEVÉL IDŐS KORÚAKHOZ ÉS HOZZÁTARTOZÓIKHOZ

Tisztelt Olvasók!

Egy korábban - a Turai Hírlapban - megjelent beszámoló alapján feltehetően sokan tudják, hogy a Szociális Otthon a helyi önkormányzat fenntartásában van.

Ez a tény is indokolná, hogy az arra rászoruló egyedül élő idős, helybéli emberek vehessék igénybe ezt a szolgáltatást életüknek abban a szakaszában, amikor már nem tudnak gondoskodni magukról, és nincs, aki gondoskodna róluk.

Kérem, hogy aki a környezetében tud ilyen rászoruló idős emberről, jelezze azt az önkormányzatnál - természetesen az adott személy tudtával.

Ennek a felhívásnak az elsődleges célja, hogy ne akkor keressék a szociális otthont, amikor már azonnal el kellene helyezni valakit, hiszen az otthon befogadóképessége korlátozott. Megyei feladatot is ellátunk, így a várakozási idő elérheti akár az 1-1,5 évet is.

Szeretném tudatni azt is, hogy ez év júniusában 1 hétre úgynevezett "nyitott hetet" rendezünk, amikor bárki eljöhet és megismerheti az otthonban folyó munkát, az ott lakók életét, bepillanthat programjainkba, kérdéseket tehet fel, melyekre készséggel adunk felvilágosítást.

Csatóné Kerek Erzsébet
a Szociális Otthon igazgatója

Tisztelt Polgármester Úr!

Az Országos Mentőszolgálat Aszódi Mentőállomása nevében köszönetemet fejezem ki Önnek és Tura község önkormányzata képviselő testületének az önkormányzat által biztosított 40.000 Ft összegű anyagi támogatásért, mely összeggel lehetővé tették az aszódi mentőállomás dologi eszközeinek korszerűsítését, felújítását.

Örömmel tájékoztatom Polgármester urat, hogy a kérelmemben ismertetett egészségügyi berendezések megvásárlása, valamint az aszódi mentőállomás gépkocsitárolójának bővítése az Önök segítségével megtörtént.

Tisztelt Polgármester Úr!

Kérem tolmácsolja köszönetemet Tura község önkormányzati képviselőinek, az általuk nyújtott felbecsülhetetlen értékű segítségükért.

Aszód, 1993. április 5.

Tisztelettel: Korsós Attila

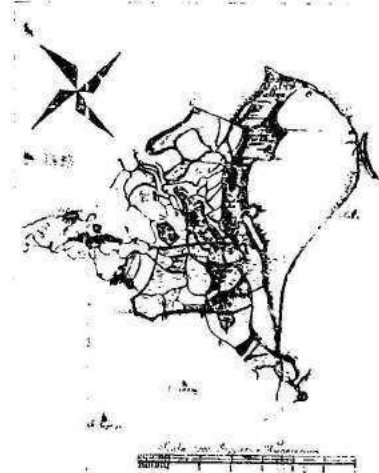
Országos Mentőszolgálat
Aszódi Mentőállomása
Csiky I. u. 3.

NÉPFŐISKOLA

SZOMSZÉDUNK A JÁSZSÁG

II.

A tatárjárást követő évtizedből már írásos források is maradtak ránk.

Ilyen az 1279-ben kelt kiváltságlevél, az ún. "kun privilégium".

"A kiváltságos levelek akkor is, később is szorgalmazták a kereszténység felvételét. Bizonyára szerepet kaphatott a területen a térítés munkájában a már korábban is itt levő jános-hidai premontei szerzetesrend is."

Egy - a régészeti feltárások során előkerült bronz bizánci kereszt (Szent Pál halom térségében) arra enged következtetni, hogy az ország ezen területein is működtek a bizánci egyház térítői.

Határozottabb dokumentumok tanúsítják a ferences szerzetesrend térítő szerepét a Jászországban. IV. Sixtus pápa engedélyezte a ferences szerzetesrend térítő szerepét a Jászországban. IV. Sixtus pápa engedélyezte a ferences szerzetesrend térítő szerepét a Jászországban.

délelyez iitni megtelepedésüket, meghatározza teendőiket, s hozzájárulásával Mátyás király idejében, 1472-ben megépíthetik igen szép gótikus templomukat és kolostorukat. - E jeles építmény, amely a későbbi századok helyi történelmében igen fontos szerepet játszott, ma is jeles műemléke a Jászországnak.

Ezekben a térítési akciókban, kolostori iskolákban a középkori műveltség-terjesztés kezdeti elemeit is sejtethetjük.

A török hódoltság időszaka, akárcsak a gazdasági élet fejlődésében, a szellemi élet, a művelődés folyamatában is tartós megtorpanást hozott. A jászberényi török levelek utalásából tudjuk azt, hogy rendszeres iskolai tanítás folyhatott a városban. Olykor az iskolából hazatérő gyerekeket bántalmazta az itt élő török katonaság; - írja az egyik török levél. A hódoltság későbbi időszakában azonban már alig történik említés iskoláról.

Komoly zavart okoznak Jászberény életében a reformáció - ellenreformáció zavarái is. Egy időben a kettészakadt városról tudósítanak a források: a reformátusok által birtokolt "Magyar-város", s a katolikusok lakta "Jász-város" külön adózott a töröknek 1532-től 1588-ig.

A Jászország történetét a betelepedéstől kezdve a központi hatalom szolgálatáért elnyert kiváltságok jogfolytonosságának biztosításáért folyó küzdelem alkotta. Ez határozta meg döntően politikai, gazdasági és társadalmi helyzetüket, ez vezette őket Rákóczi és az 1848-as szabadságharc zászlai alá.

A török uralom előtt még egységesnek mondható jász etnikum teljesen átalakult. A Jászország eladása előtt, 1699-ben készült Pentz-féle összeírásból ismert, hogy a Jászország lakosságának 54,9 %-a jövevény volt. Ez az arány a későbbi időben még tovább emelkedett. Különösen vonzóan hatott az idegenből ide áramlóakra a terület kedvező természeti adottságai, a bőségben levő föld, és nem utolsósorban a kiváltságok, újból visszaszerzésének reménye.

A 18. század elejétől kezdve - a közelebbi északi, de távolabb levő tót megyék-ből is - valóságos népvándorlás indult a Jászország felé.

A Német Lovagrendnek 1702-ben eladott Jászokun Kerületek, köztük a Jászország - népességben és gazdaságban megerősödve - 1745-ben elérték, hogy Mária Terézia hozzájárult saját földjük megváltásához. A föld és népe újra szabad lett, visszakapta ősi kiváltságait, óriási változást hozva a jász föld lakóinak életében. Az eddig mondhatni földközösségben élő társadalom osztályokra bomlott. Kialakult a földek magántulajdona, a társadalom vagyon szerinti osztályokra tagolódása.

Az önmegváltás során, akik a földváltásban és a lovasság felállításában részt vettek, redemptussá, akik földet nem tudtak váltani, de a lovasság felállításához hozzájárultak, irredemptussá váltak, akik pedig egyikhez sem járultak hozzá, zselléreké lettek. Ez azonban nem jelentett jobbágyi sorsot, mint a nemkiváltságos országrészekben.

1766-ban a családok 73,8 %-a redemptus, 24,2 %-a irredemptus. A zsellércsaládok száma alig 2 %, de 1787-ben a II. József féle népszámlálás idején már egyes jász községekben elérte a családok számának 50 %-át. A redempció utáni bevándorlók leginkább a zsellérek számát gyarapították. Redemptus és zsellér egyaránt jásznak vallhatta magát, a megszerzett jogok azonban részükre nem ugyanazt jelentették. A redemptus birtokosságnak - magához ragadva a vezetést - olyan zárt egysége alakult ki, amelynek meghatározó szerepe a Jászország életében a második világháború végéig tartott.

A 18. században és a 19. század első felében a betelepülések és a természetes szaporodás eredményeként túlnépesedett Jászországból már 1719-től megindult a kirajzás a török idők alatt elnéptelenedett Nagy- és Kiskunság felé.

A szabadságharc idejét megelőző reformkorszak politikai vonásai másképpen tükröződtek a jászokun kerületek és a Jászország életében, mint az ország más részein. A közjogi reformok itt nem tűntek olyan nagy jelentőségűnek, mint a jobbágy-sággal bíró országrészekben. Itt nem volt földesúr és nem volt jobbágy. A kerületek vezetését a kiváltságokhoz való ragaszkodás a konzervatívok oldalára állította.

Az 1848. március 15-i események híre három nap alatt jutott el Jászberénybe. Március 18-án "Ügyvéd Kovács Mihály úr a tanító, ügyvédi és orvoskar, úgy egyéb miveltebb osztálybelieknek kíséretében a tanács előtt megjelenve, ... a, végett híván fel polgártársai nevében a tanácsot, hogy a nép nagyszerűségének méltó elismerése jeléül a nemzeti zászlónak kifüggesztését közzakarat és óhajtásnak elismerni és ahhoz képest kifüggesztendő elrendelni szíveskednék."

A Jászokun Kerületek április 4-re Jászberénybe rendkívüli közgyűlést hívtak egybe, amelyet "ősi szokás szerint a szabad ég alatt" tartottak. Szilva Imre nádori főkapitány, aki eddigi tevékenységével mindent egyetett, hogy gátat vessen a kerületek liberálisabb politikai fejlődésének - érezve a vele szemben megnyilvánuló hangulatot, a közgyűlés határozatát megelőzően, - április 2-án beadta a lemondását. A közgyűlésen már meg sem jelent. Helyette Kalmán Sándor alkaptány elnököt. Megnyitó beszédében méltatta a kivívott polgári egyenlőség eszméjét, és örömmel üdvözölte a "kerületi tisztikart, a községek előjáróit és a szokottnál számosabban megjelent népküldöttjeit", akiket, mint mondta, "a nemzeti átalakulás eme korszakában egy tiszta hazafüli érzelem és a közügyek iránti nemes lelkesedés gyűjtötte össze oly szép számmal, hogy ezt a kerületek tanácskozási terme be nem fogadhatván, e közgyűlés az Isten szabad ege alatt tartassék; és így lón, hogy a nemzetszabadságnak nagy napján szabadban nyilváníthatja mindenki akár saját véleményét, akár küldőinek meggyőződését, melyek, erősen hiszi, a közös haza boldogságának előmozdítására lesznek hivatva."

Beszéde végén az egybegyűlteket komoly és higgadt tanácskozássra, szólás-szabadság érdekében, az ellenvélemények békés meghallgatására szólította fel.

A Jászokun területek vezetőinek többsége a szabadságharc elbukása után is készen mutatkozott az osztrák önkényuralmat szolgálni. Nagyobb részük azonban mindent megtett az oroszok enyhítésére, ha arra csak a legkisebb lehetőséget is észlelte. A Jászország életében - mint az egész országban - a függetlenségi harc során tanúsított önfeláldozó hősi magatartást a túlélés, kivárás, a passzív ellenállás időszaka követte.

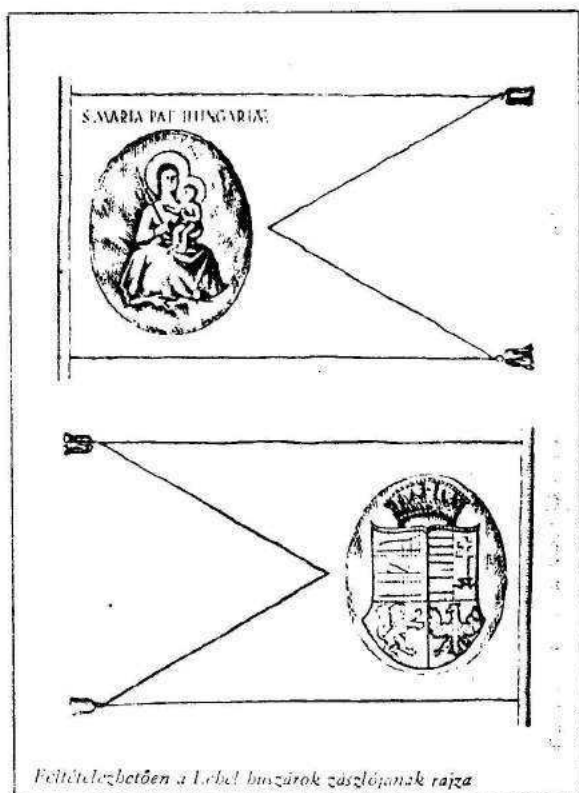
A Jászországról - különösen Berényről - mindenkinek Lehel legendás kürtje jut eszébe. Nézzük, hogyan írnak e jelképpé vált kürtökről a krónikák!

III. Béla király névtelen jegyzője az 1200-as évek legelején így ír: (Árpád lelkészi seregét a görögök ellen) "Ezt hallva a vitézek nagyon felbuzdultak, és Tass fia, Lél, belefűjt kürtjébe, és Bagát fia, Bulcsú, zászlót emelt az első csatában, s megindult a támadás..." (Később, az augsburgi csata leírásakor): "De végül a bajnok és alemanok megvetendő csele folytán Lél és Bulcsú foglyul estek, s az Inn folyónál bitófára akasztva megölték." Anonymus tehát semmit sem tud még a kürtmondáról, de Lehel vezér "befűjt kürtjébe", tehát az akkori köztudatban Lehel személyének ismertető jegye a kürt volt.

Az 1200-as évek végén író Kézai Simon mester már bővebben ír Lehel és Bulcsú kivégzéséről: "Regensburgnál elhaladva foglyul estek és a császárhoz küldik őket. A császár akasztásra ítélti őket, és Regensburgban végeztette ki bitófán. Némelyek pedig messzen azt állítják, hogy másképpen ítélték el őket, hogy a császár elé állítva egyikök kürttel, a császárt fején megütve, megölték. De a monda a valószínűséggel ellenkezik, s könnyenhihvők bélyegzik azt, aki ilyesmit elhisz. Mert a bűntettes személyeket összekötött kezekkel állítják a fejedelmek elé. Való igaz, s a krónikák könyveiben benne van, hogy merészen szidalmazva a császárnak fenyegetően mondiák, hogyha őket megöleti, akkor az ő népéből többé egy fogoly sem marad életben, hanem vagy örök szolgásgára jut, vagy előző ítélet nélkül ölik meg."

A Zsámboki kódex és a Képes Krónika egyezően adja elő a Lech mezei csata után történeteket a következőkben:

Feltételezhetően a Lehel birtokok zászlóinak rajza

"Azon a helyen foglyul estek Lél és Bulcsú kiváló kapitányok, és a császár elé vezették őket. Mikor a császár kérdezte, miért oly kegyetlenek a keresztények iránt, azt mondják: >Mi a legfőbb Isten bosszúja vagyunk, tőle küldve ostromul hozzátok. Ti akkor fogtok el bennünket, és öltök meg, mikor mi megszűnünk titeket üldözni.< A császár azt mondta nekik: >Válasszatok magatoknak halált, amilyent akartok!< Lél így felelt: >Hozzátok ide kürtömet, amelybe előbb belefúvok, aztán felelek neked.< Odavitték a kürtöt és a császárhoz közeledve, mikor nekikészült a kürtfúvásnak, erősen homlokán vágta szerint a császárt, kit egy csapással megölt. S azt mondta neki: >Előtte fogsz menni és szolgálni fogsz nekem a másvilágon.< Mert az a hite a szittyáknak, hogy akiket életükben megöltek, azok szolgálni tartoznak nekik a másvilágon. Haladéktalanul lefogták őket és Regensburgban börtönbe foglalták."

Az ezt követő augsburgi csatavesztés a nyugati kalandozások végét jelentette. Később, a dél-keleti irányba vezetett portyákkal is felhagytak ősünk.

A kalandozások kudarca után népünk válaszul elé érkezett:

- vagy folytatja eddigi életmódját, s törvénytelenül és menthetetlenül a hunok és az avarok sorsára jut, azaz eltűnik a történelem süllyesztőjében (mert alkalmazkodni nem tud, továbbfejlesztésre képtelen),
- vagy létrehozza a keresztény feudális államot, azaz beilleszkedik a letelepült és konszolidálódott európai népek családjába.

A későbbi Géza (Gyevücsa) fejedelem és fia, István (Vajk) jól választottak.

Nem kis részük van abban, hogy egyáltalán rajta vagyunk a térképen, s ma is, ezredév múltán, magyarul írhatunk s beszélhetünk.

Ezúton mondok hálás köszönetet Tóth János úrnak, községünk szülöttének, a Jászberényi múzeum igazgatójának értékes előadásáért, s a rendelkezésünkre bocsátott felbecsülhetetlen értékű helytörténeti anyagért.

(A cikkben szereplő idézeteket a szerzőtől vettem át.)

Kálna Tibor

Felhasznált irodalom:

Tóth János: A Jászság élete és a Lehel kürtje Jászberény, 1986. (Jászság füzetek)

Rédei István: Jászok és kunok az 1848/49-es szabadságharcban Jászberény, 1989. (Jászsági füzetek) szerk.: Tóth János

László Gyula: Lehel kürtje, Jászberény, 1973. (Jászsági füzetek) szerk.: Tóth János

GYÖKEREK

Kedves Pali öcsém!

Igazán szokatlan nekem, hogy én leüljek egy doboz mellé, és elkezdjek a doboznak mesélni. De annyira meglepett a leveled, hogy úgy gondoltam, megérdemled a válaszomat.

A levél éppen a karácsonyi napokban érkezett, amikor már készültünk az évközi szabadságunkra, úgyhogy nem volt időm eddig válaszolni még, és mire visszajöttünk, egy csomó munkát kellett elintézni, de most van egy kis szabadidőm, és megpróbálok kérésednek eleget tenni.

Igazán meg vagyok hatva, hogy a turai népet érdekli az onnan eltávozottak sorsa, az, hogy milyen formában élnek. Mondanom sem kell, hogy hiszen mindenkinél úgy van, a gyermekek szépségei a helyhez kötődnek, és ha az ember bárhová is megy a világon, a szülőföld, ahol gyermekekorát eltöltötte, mindig szép emlékeket idéz fel.

Én nem tudom, hogy elfogult vagyok-e, vagy sem, de úgy találtam az életben, hogy azok az emberek általában, akik vidéken nőttek föl, sokkal talpraesettebbek. Legalábbis abból a szempontból, hogy több mindenhez értenek. Egy városi embernek nem volt rá szüksége, és sokszor nem is volt rá alkalma, hogy a földművelés csínjain-bínjain túl a kovácsmesterség, az asztaloság és egyéb apró munkák fogásait, fortélyait megtanulja, mert egy otthoni parasztházban ezeket a munkákat mind tudni kellett.

Én emlékszem, hogy rengeteget tanultam gyermekkoromban a Tóthéknál. Nem tudom, te tudod-e, hogy mire gondolok.

Ezek a Tóthék, illetve Kiszsíddék majdnem velünk szemben laktak, ahol nekem nagyon jó barátom volt a Vilike. Ő volt a legfiatalabb a családban, és mivel egyidősek voltunk, nagyon jól kijöttünk egymással. Mondanom sem kell, hogy idősebb testvéreinktől is sokat tanultunk, és nemcsak sokat tanultunk, de nagyon sokszor meg is tréfáltak bennünket, no de ez vele jár.

Talán még élek, nem fogom elfelejteni azokat a csülökparkokat, melyeket a malomudvaron játszottunk, vagy a Tóthéknál. Azt sem fogom elfelejteni, hogy elmentünk verebészni előbb csüzlival, majd később légpuskával, és Tóth néni arra is hajlandó volt, hogy nekünk verébporékot csináljon. Ez abból állt, hogy a verébnek a mellét használta csak fől mint húst, mert a többi nagyon kicsi volt, és ezt ettük meg, mint gyerekek jó étvágygal, és mindezt nagyon élveztük.

Tóthéknál a padlásra vezető lépcső felületén volt egy egészen kicsi szoba, ami tulajdonképpen a pince fölött volt. Ez volt a Vilikével a mi kedves helyünk, ide elbújtunk, és ott fúrtunk, faragtunk. Csináltunk mi cséplőgépet, vagy tengeralattjárót, melyet gumimotor hajtott, de minden egyéb marhaságot is. Rengeteg kellemes és szép órát töltöttünk együtt úgyannyira, hogy csaknem későn keveredtem haza, és nem tanultam eleget, vagy nem csináltam meg mindazt, ami az én feladatomban volt.

Persze a szép emlékekhez nemcsak a Tóth család, de az egész falu hozzátartozik. Emlékszem, hogy a Tóthéknak volt egy szőlőjük, ahová mindig szívesen mentünk

ki, különösen ősszel, amikor már böngészni lehetett. Nagyon jó érzés volt kint csavarogni a csodálatos őszi napsütésben. Milyen izgalmas volt egy-egy szem gyümölcsöt találni és azt elfogyasztani. Amit otthon a mama vett, az sohasem volt olyan ízletes.

Kijártunk sokat halászni a Galgába vagy kosárral, vagy pecáztunk. A kosarat beletettük a vízbe, majd megzörgettük a nádat, és a halacsák belefutottak a kosárunkba. A pecabotot gondosan készítettük el, és ez is nagyon jó szolgálatot tett nekünk. Ha alkalmanként sikerült egy-két halacskát kifognunk, azt is hazavittük a Tóth néninek, aki paprikás lisztben megforgatva kisütötte nekünk az ízletes csemegét. Emlékszem, olyan jól átsült, hogy még a szálkákat is meg lehetett enni. Ezek a kedves gyerekkori ízek most is itt érezhetem a számban.

Most szeretnék egy képzeletbeli sétát tenni az egykori Hévízi úton és az Újsoron.

A Hévízi utat Galgahévíz határáról kezdeném, ahol a híres Rókalyuk volt. Emlékszem, karácsonykor, kisgyerek lévén a keresztapám, Géza bácsi vitt ide ki rókát keresni. Csak később tudtam meg, hogy ezek a karácsonyi séták mire voltak jók. Arra, hogy amíg mi távol voltunk, otthon feldíszítették a karácsonyfát. Milyen nagy ügybuzgalommal figyeltem akkor a lyukat, és vártam, hogy előbújjon belőle egy igazi róka. Nem tudom, hogy ma megtalálnám-e azt a helyet, hiszen ezeket a területeket már mind beépítették, a két falu teljesen összeért.

A faluba érve nem messze a Tóthéktól ott voltak a Basáék, ahol elég sokat iszogattam. Aztán ott volt nem messze az öreg Pusztai bácsi boltja, ahol fillérekért tudtunk néhanap apró cukrot venni. Nem messze a bolttól a Péter Guszti bácsi műhelye volt. Ide is nagyon sokszor jártam. Én úgy néztem Guszti bácsira, mint valami nagy művészre, hiszen ő olyan csodálatos dolgokat tudott csinálni. Volt neki egy motorja, ami arra volt hivatva, hogy a cséplőgépet hajtja. Guszti bácsi átalakította magánjáróvá. Emlékszem mennyit dolgozott rajta, és milyen nagy felhajtás volt a gép megjelenése. Aratás idején a lovak el voltak foglalva a búza behordásával, így nemigen tudott volna a cséplő idejére lovakat kapni a cséplőgépet elvontatására egyik helyről a másikra. Az új masina megfelelt ennek a feladatnak, ami azt dicsérte, hogy Guszti bácsi nagyon ügyes és leleményes ember volt. A fiával, Józival is nagyon jó barátságban voltunk, sokat álmództunk, terveztünk.

Emlékszem, egyszer egy csónakot vettem meg jópámmal, mert az volt a tervünk, hogy a Galgán, a Zagyván, Tiszán, Dunán átszobogva lejutunk a tengerhez. A tenger volt talán a legnagyobb álmunk.

Mondanom sem kell, az lett a vége, hogy a csónakot valóban levonszoltuk a Galgára, de ott kiderült, hogy hajónk bizony lyukas. Erre beszurkoltuk a lyuk környékét, ez meg azt vonta maga után, hogy a nagy melegben szinte odaragadtunk a csónakhoz.

Utána kimentünk a Kőnyára, ahol nagyon piszkos volt a víz és csónakunk sajnos itt el is süllyedt. Azt hiszem, mindezek után mondanom sem kell, hogy nem voltam a családban túlságosan közkedve, anyám szinte minden nap elvert, de erre bizony megvolt minden oka.

Aztán egy kicsit feljebb, a kereszt után volt a trafik, amely azért fontos, hogy amikor az ember elkezd dohányozni, fontos ismernie a beszerzési lehetőségeket.

Engem apám már kisgyerek koromban el-elkudott a trafikba, hogy hozzak neki finom torok és Hercegovina dohányt, amelyet sok a kalommai én magam töltöttem be a hüvelyekbe.

Nem tudom, te tudsz-e erről a garttakészítésről, ma már nincs irgalomban. Persze amikor a cigarettákat készítettem, néhányat mindig elcsentem belőle. Emlékszem, egykor a tőth gyerekekkel a mi disznóólunk mögött gyűjtöttünk rá, ahonnan a füst fölszállt az ól fölé. Apám észrevette a füstöt, és nagyon megijedt, mert azt hitte, hogy kigyulladt a disznóól. Persze hamarosan ránt akadt, és akkor úgy elvert bennünket, hogy arra még most is emlékszem.

Aztán feljebb haladva nagyon sokat jelentett nekem az Újsoron a Galambosék háza. Bandival, akivel

együtt jártunk Godöllőre, nagyon jó barátok voltunk, de különösképpen a cserkészösszejöveteleken éreztük magunkat nagyon jól.

Sokat jártunk próbákra is, ahol színelőadásokra készültünk, amelyeket aztán a Puhos féle nagyeremben adtunk elő. Jancsi és Juliskától eljutottunk Molliere darabokig is. Nem is az előadás volt számunkra nagyon vonzó, hanem inkább a próbák, ahol sokszor finom debrecenit is ettünk, és téli időben kis melegborral öntöttük meg azt.

Emlékeztetek számomra a szüreti bálók is, amikor lóháton vettünk részt a felvonuláson, majd ott táncoltunk az udvaron.

Galambosék szomszédságában ott volt Horák János bácsi, a hentes. Én mind a mai napig állítom, hogy olyan finom hurkát és kolbászt senki sem tud készíteni a világon, mint ő tudott. Sok helyen ettem azóta hurkát és kolbászt, de azok az ízek már csak gondolatban térnek vissza. Lehet, hogy ez csak a megszokás következménye, de én továbbra is állítom véleményemet.

A következő nevezetesség jóapád kovácsműhelye volt, ahol sokszor és sokáig elnéztem, hogy hogyan kalapáltak. Nekem nagyon tetszett az, amikor ügyesen verték a vasat. A kis kalapáccsal a mester kiverte az ütőn, hogy mit kell csinálni, hogy a többieknek mit kell csinálni, kicsit, vagy nagyot ütni, esetleg abbahagyni. Mindez engemet mint gyereket rettenetesen érdekelt.

Én mindig becsben tartottam minden mesterembert, amíg az ember meg nem próbálja, nem is tudja, hogy milyen nehéz az ő munkájuk. Amit csinálnak, nagyon könnyűnek tűnik, pedig sok tanulás és munka után lehet csak ezt ilyen fokon művelni. Nagy gyönyörűséggel bámultam, amikor az abroncsot melegen ráhúzták a kerékre, vagy amikor hegesztés nélkül forrasztották össze a vasdarabokat.

A sarkon volt az iskola és a Hangya üzlet, ahová néha-néha jártam. Aztán ott volt a Koronka-féle bolt is. Ez utóbbi azért volt érdekes, mert itt lehetett kávét darálni, és anyám e célból sokszor odaküldött.

Nagyon kellemesen emlékszem vissza a Kozlai-féle mozira, ahová néha el lehetett menni egy-egy filmet megnézni. Ott volt a posta is. Vasárnaponként, mise után oda mentünk a bátyámmal átvenni a leveleket. Azonban a postán voltak csinos lányok is, és a bátyám udvarolgatni is szívesen járt ide. Én siettem volna haza, de a bátyám nagyon jól érezte magát itt. Végülis ideadta a kocsiját, és én 10 éves koromban először vezettem teljesen önállóan a bátyám kocsiját.

Nagyon sokat jártam a cigánysorra és a Papszögbe. Mivel Godöllőre jártam gimnáziumba, a legközelebbi út a Papszögre keresztül vezetett. De nagyon jól emlékszem a Tabánra és a Tincse is, ahol szintén sokszor jártam, és innen is őrzök sok szép emléket.

Sokat gondolok a halastóra, kint a homokosban, ahol lovagolni tanultam, de alkalmanként halásztam is. A háború után a Galgában kézigránnál is halásztunk. Ezek a gyilkos eszközök ezidőtájt szanaszét hevertek, könnyen hozzá tudtunk jutni. A halászás úgy történt, hogy a gránátot a vízbe dobtuk, ahol felrobbant, és a halak mind felkerültek a víz tetejére.

Nagyon sokat gondolok a malomra is, mert ott sokmindent megtanultam. A gépházban Sándor bácsitól tanultam meg a lakatos mesterség praktikus fogásait, a malomban pedig a molnároktól az asztalosmunka fortélyait, a szíjvarrás és a malomkö élezés tudományait. Számomra mindez nagyon sokat jelentett.

Őszintén megvallva, nagyon sok szép emlék köt Turához, és nincs semmi olyan, ami rossz emlék lenne. Amit ott tanultam, az az életben mind csak hasznomra vált. Jobb iskolát, mint amit Turán kaptam, sehol máshol a világon nem tudtam volna megszerezni magamnak.

Ausztráliában, ma Canberrában élek. Ez a város nem a legnagyobbak közül való, én leginkább Godöllőhöz tudnám hasonlítani. Itt nagyon sok fa, kert, fű van, nincs olyan tulmulus, mint Melbourne-ben. Otthon nagyon szerettem Budapestet is, de a falusi élet mindig szebb és jobb volt.

Turáról csak szépet és jót tudok mondani, és meleget érzek a szülőfaluam és az ott élő emberek iránt. Nem emlékszem, hogy valaha valaki is megbántott volna, és úgy gondolom, hogy én sem bántottam meg senkit. Csak a szép emlékek maradtak meg, pedig elroptam közben az idő, én is nagypapa lettem.

Arra a kérdésre, hogy otthon járva milyennek látom Turát, azt tudom válaszolni, hogy a turai nép ugyanolyan rendes és rendszerető, mint korábban volt. Ha végigmegy az ember az utcán, láthatja a rendben tartott árkokat, a kiskertekben a

sok szép virágot. Ahol és ilyen szépérvék van az emberekben, ott az élet is csak jó lehet.

Sok helyen jártam a világon, és bizony találtam olyan településeket, ahol nem tapasztalta ezt a rendszeret. Azt mondták, hogy itt szegények élnek, ezért elhanyagolt a környezet. Én ezt nem hiszem el. A szegény ember is gondolhat arra, hogy környezete legyen gondozott és tiszta. Azt tapasztaltam otthon, hogy eltűntek a régi nádtetős házak, helyettük modern, kényelmet biztosító lakóházak épültek faluzerte fürdőszobákkal, televíziókkal.

Amikor otthon jártam, én úgy éreztem, hogy hazamentem, pedig 1957 óta élek Ausztráliában. Bizony ez hosszú idő. Nem azt akarom mondani, hogy itt nem szép és nem jó az életem, de Tura és Magyarország mégis más. A szülőföld varázsa és az a sok emlék, melyeket itt gyűjtöttem, egy percre sem tudja elfeledtetni velem az igazi otthonomat.

Természetesen amikor otthon jártam, megcsodáltam Budapestet is, voltam az Országházban, a várban, de jártam a Nyírségben is, ahol egykor katonáskodtam, meg sikerült felfedeznem Tokajt, meg Pécsét is. Mindenünne csak szép emlékekkel tértem vissza.

Kérdeztem az 1950-es tevékenységemet is. Én erről nagyon sokat nem tudok mondani, mert olyan nagyon sok tevékenységem nem volt. Arra emlékszem, hogy a faluban összeszedték a fegyvereket, és bevittük a községházára. Ennek az volt a célja, hogy valakinek akár bosszúból, akár meggondolatlanságból nehogy eszébe jusson e gyilkos eszközök használata, mert azt utólagosan már késő megbánni. Úgy gondoltuk, hogyha valaki vétett is mások ellen, legyen a törvénykező feladata az ügyben eljárni és ítékezni, és az illetőnek a maga igazát védeni.

Annak ellenére, hogy államosították a malmunkat, és sok mindent elvettek tőlünk, én otthon senkire sem haragszom. Az a véleményem, hogy a kommunizmus egy nagyon szép ideológia, és sok ember azt hitte, hogy ez a valóságban is ilyen lesz. Sajnos az emberek nem egyformák, így ez az ideológia a gyakorlatban nem érvényesülhetett. Én nagyon jól érzem magamat itt a demokráciában és remélem, hogy otthon Magyarországon is ebbe az irányba is fejlődik a társadalom.

Dióhéjban szeretnék beszámolni az ausztráliai életről. Amikor kijöttünk, Melbourne-be érkezünk, ahol egy garázsban kaptam állást, mint motorszerező. A garázs tulajdonosa csehszlovák volt, a mellettem dolgozó inas pedig orosz.

Én angolul egy árva szót se tudtam, de németül elég jól beszéltem, mert azt tanultam az iskolában. A főnököm velem németül, az inással oroszul beszélt, és én megtanultam oroszul is, de angolul még mindig nem tudtam.

Aztán elhatároztuk a feleségemmel, hogy megtanuljuk az angol nyelvet. Ennek érdekében egy ausztrál céghez mentem el dolgozni, ahol rákényszerültem a nyelv megtanulására. Néhány évig itt dolgoztam, majd Balogh Pisti barátom, aki Melbourne-ben élt, egy új találmány alkalmazását ismertette meg velem.

Az új eljárás kitanulása után 1966-ban kerültem Canberrába, ahol azóta is élek és dolgozom. A vállalat nagyon jól ment, szépen kerestem és nagyon jól éreztem itt magamat. Két gyermekem itt született, a kislányom 1966-ban, két évvel később pedig a fiam, aki 2 éve nősült meg, és most lettem nagypapa. A lányomnak is most volt az eljegyzése, ő különben Hobartban tanul, itt fog doktorálni, majd Amerikában szeretne továbbtanulni. Nagyon jók a gyerekeim, igazán meg vagyok velük elégedve.

Hát így élünk mi itt Ausztráliában. 1-2 évtizeddel ezelőtt sokkal jobban éltünk, de ez napjainkban világielenség.

Nálunk a nyugdíjkorhatár 65 év, így nekem még két évem van ennek eléréséig. Csodálkoztam, amikor levelemben "bátyámnak" szólítottál, és te már két éve nyugdíjas vagy. Kiderült, hogy én vagyok a fiatalabb!

Arra is büszke vagyok, hogy Turának már Újságja is van, nem tudom, milyen időközönként jelenik meg, én őszintén szólva csak a megyei hírlapra emlékszem, meg a Népszabadságra.

Úgy gondolom, mostmár eleget beszéltem, és minden kérdésre sikerült válaszolnom. Ha valami nem volt teljesen érthető, az annak köszönhető, hogy kereszt-felől estem a szép magyar beszédre!

Befejezésül megegyszer köszönöm szíves érdeklődésedet. Mi itt nagyon boldogan élünk, amit minden turainak, minden magyar embernek szívből kívánunk. Canberra 1993. február.

Baráti üdvözléssel: Dóra Géza

Magnókazettáról lejegyezte: Takács Pál

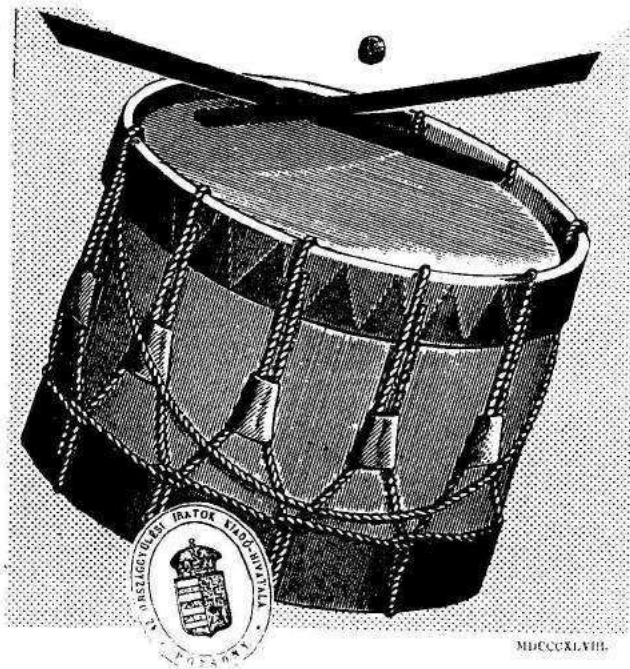
Márciusra emlékezünk (és!)

Ez a nap is borúsán indult, mint az a 145 év előtti; de délutánra már mosolygóssá vált az ég. Derűs enyhe idő volt.

16 órakor kezdődött a koszorúzás a meggyalázott Honvéd erdőben, Szele Andor huszármester és 17 mártírtársának - ugyancsak - meggyalázott, jelképes sírjánál. A néhány nappal ezelőtti; rettenetes állapotot - megrázó erejű, torokszorító felvételek dokumentálják. A civilizált világ - a földkerekség bármely pontján döbbenetben áll az ilyen cselekményekkel szemben. - De térjünk vissza a megemlékezések menetére!

Az önkormányzat nevében Tóth István polgármester, a Galgamenti Szövetkezet részéről Kiss Miklós elnök, a Kisgazdapárt részéről Lukács P. István és Maczkó András, a Vigyázó Kör nevében pedig Kis András és Sára József koszorúzott.

A községi megemlékezés 17 órakor kezdődött a Piac téren, 1848-as emlékműnél. A Himnusz közös elénekzése után Tóth István polgármester ünnepi beszéde következett.

"Tisztelt Polgártársak, Kedves Barátaim!

145 évvel ezelőtt, egy hasonló a tavaszt alig érzékelhető napon indult el a magyar történelem egyik legnagyobb színpada: az 1848-1849-es szabadságharc. Ez a történelmi időszak teremtette meg - ha rövid időre is - hosszú évszázadok után a magyar nép önállóságát, függetlenségét.

Március 15-ét azóta minden igaz magyar sajátjának vallja. Megünneplésére az elmúlt másfél száz év alatt nem mindig kerülhetett sor. Az 1867. évi kiegyezés után - amikor az eseményeket és a megtorlást túlélők még szépszámmal éltek az országban -, március 15-e az öntudat kifejezésének napjává, a hazaszeretet ünnepévé vált.

A második világháború után az ünnepet igyekeztek elsorvasztani, a Kádár-korszak alatt - különösen 1972-től - kifejezetten üldözték e napnak megünneplését.

Az ifjúság már-már alig hallott e nagyszerű eseményekről, szinte egyoldalú történelmi leckévé sorvasztották azt, miről Petőfi így ír:

"Nagyapáink és apáink
Még egy század elhaladt
Nem tevének annyit, mint mink
24 óra alatt."

De a fiatalok gondolkodóbb része mindig is kereste, kutatva ezt az agyonhallgatott ünnepet. És szerencsére biztatták, bátorították a szülők, magukat el nem adó tanárok és történészek.

A különböző címeken rendezett ifjúsági napok, a hatalom forgatókönyvében megírt, elnyomók diktálta zavaros szónoklatok vezettek oda, hogy ezt a napot magát magyarnak valló, őseit tisztelő ember már csak családjá körében ünnepelte, szívében hordva a kokárdát.

Az ünnepet szervezők kezében ezért az iskola, a gyermek-had könnyen vezényelhető tömegbázist adott, így látszatát keltették annak, hogy ifjúságunk magának tudja e napot, hagyományainkat tiszteli, hazaszeretetre neveli gyermekeinket.

Csak hogy ez az ünnep nem Petőfiné és Vasváriné, nem a 48-as fiatalok cselekedeteinek szülői tiszteletadás volt, hanem a rendszer lényegéből fakadó képmutatás, a szervezők és talponlók önmegtartóztatása.

Aki ma - hasonlóan az elmúlt két évfordulóhoz - kijöttünk, nem vezényszóra jöttünk, hanem mert szabadságunkat, a jövőbe vetett hitünket akarjuk kifejezni. Ezért más immár három éve ez az ünnep. S a szabadságba három évvel ezelőtt vetett hitünk mára reménycsírát nevelt.

A mai ünnep méltó megünneplését az alsó tagozatos nevelők önként szervezték. Köszönet és elismerés ezért mindegyiküknek.

Átérik felelősségüket és tudják, hogy "amit Misi megtanul, Mihály sem felejt". Tudják, hogy a gyermekeket ez a nap mennyire megérinti, s a márciusi ifjak példáján felbuzdulva a közösségért áldozatot vállalni tudó felnőtté válhatnak. És a többiek?

Mi az elmúlt két év alatt egyszer sem vezényeltük ki az intézmény dolgozóit, tanulóit, sem a munkahelyi tömegeket. Mindenki maga tudja kikkel kívánja együtt tölteni a szabadság ünnepnapjait. De innen a Szabadságharc emlékműve mellől kiáltom mindenkinek:

"Sehonnai bitang ember!
Ki most, ha kell, Élni nem mer!"

Mert példákkel kell az ifjúság előtt járnunk, tudatosítani kell bennük, hogy a szabadság azt jelenti:

- Történelmünk meghatározó eseményeire emlékezünk,
- A hazáért áldozatot vállalókat példaképnek tekintjük,
- Példájukon tanulva nemzetünk felvirágoztatásán dolgozunk."

A beszédet az Általános iskola alsó tagozatos tanítóinak és tanulóinak emlékműsora követte.

A csodálatosan "kimunkált" előadás egyszerre volt meghatóan bájos és mélyen megindító.

A legnagyobb tiszteletet és köszönetet érdemi: a forgatókönyv írója; a rendezők, s valamennyi szereplő és segítő.

Pedagógusok:

Kókai Sándorné Nagy Józsefné Seres Péterné
Galambos Lászlóné Kis Andrásné Tusor Erzsébet
Hubert Zoltánné Németh Ferencné Pintér Kuti Mária
Jónás Sándor Tóth Jánosné Erdélyi Ágnes

4.osztályos tanulók

Drégeli Ádám Takács András Hegedűs József
Dajkó Ferenc Kovács Éva Tóth Attila

Énekeltek a 4.évfolyam és az 5.abc osztály tanulói.

Zászlótartók voltak: Diós Dániel Bangó László

Táncoltak: Juhász Gabriella Varjú Edit Hackl Judit

Tóth M. Mónika Pintér Eszter Kerek Nicole
Vér Szabina Gulyka Renáta és Szilágyi Zoltán

A táncot betanította Seres Péterné.

A táncos lányok ruháját Seresné Zsiga Veronka néni, a Háziasszonyképzős és a 7.a-s lányok, és Erdélyi Ágnes varrta.

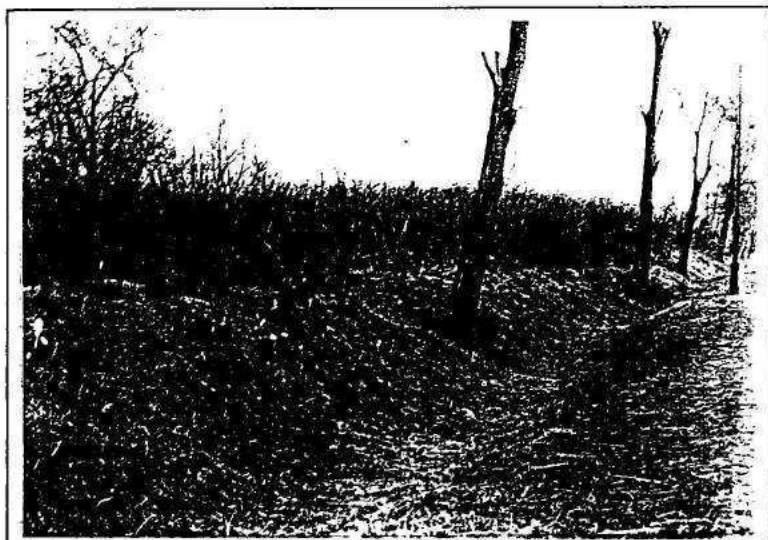
A hangosítást Sára István és fiai, Péter és Tamás végezték.

A műsort összeállította és rendezte Tóth Jánosné és Erdélyi Ágnes.

Az ünnepi emlékműsort igen nagyszámú közönség tekintette meg.

Kálna T.

Képek szöveg nélkül

HONVÉD ERDŐ

1993. március

FOTO: Seres Csilla

Emlékezés márciusban. Szélaknai erdő.

Ilyenkor ott még hó van. A fenyők állnak csendesen, várják a napot. Egy-egy széncinke száll a tó fölött s, az olvadó jég halványan ragyog. Az erdő mélyén síremlék. De rég nem vitt már oda senki koszorút. Az alvó honvédek sírhelyét ki keresné? Eltűnt a régi út. Márciusban, a sok honvéd felérez... Várja az iskolások csapatát. Elmélázik, ma jönnek talán. De szép lesz. Oly régen nem hallották Kossuth dalát. Vajon csak hosszúnak tűnt fel a tél? Vagy

évek óta tart már ez a csend? Alvó honvéd aggódik és remél. Ma sem jöttek, ma sem még. Mit jelent? A Szélaknai erdőben még hó van, márciusi szél sír a hegy felett. A honvéd sír, eltűnik a bozóthban, nem gondozzák féltő leánykezek. S a honvédek szemére nem jön álom, napról napra csak várnak odalent. A széncinke is hallgat, messzi tájon mindenütt hó fekszik, halotti csend.

Domonkos Judit

(A verset Csorba Ilona Bartók tér 2. sz. alatti lakosától kaptuk közlésre. Köszönjük!

A szerkesztő)

"FELSZABADÍTÓK"

"...a szovjet haderőt váró és átélő magyar embernek mindegy volt, mi okozta a jelenséget, az ő szemében a tények számítottak s ezek a tények nem voltak hízelgők egy olyan birodalomra, amely először mutatta be katonáit a magyar népnek.

A magyar paraszt azt látta, hogy a teherautóval érkező szovjet katonák lelővik a mezőn legelésző marhákat, vagy a disznókat, hogy első útjuk a borospincébe vezet, hogy részegen is megtalálják a magtárba vezető utat, s ami mozdítható van a gazdaságban, azt teherautóra rakják és elviszik.

A magyar paraszt ezekben a hónapokban elvesztette állatállományát, vetőmagkészletét, egy életen át gyűjtött, kuporgatott pénzét, bútort, fehérneműjét. És sok paraszt elvesztette - életét is. Életét, mert védte családját, feleségét, leányát a szovjet katonák megbecstelenítésétől.

Ez volt az akkori Magyarország népének legmeggrázóbb és az oroszokkal szembeni politikai érzületét egy egész életre megszabó, kitörölhetetlen, kollektív élménye."

"Az asszonyokat védő parasztokat, munkásokat, vagy polgárokat sok esetben az oroszok ott a helyszínen agyonlőtték, a szerencsétlen asszonyok közül pedig sokan megőrültek, vagy öngyilkosok lettek. Öngyilkosságot követett el sok férj, apa és fiú is. A női társadalom e kollektív megalázása és gyötrelme késztette arra Mindszenty József veszprémi püspököt, a későbbi prímást, hogy amikor a hitleri fogságból szabadulva 1945 tavaszán Sopronból gyalogszerrel igyekezett székelyhelyre s a pápai polgármester azt ajánlotta, kérjen szekert, vagy autót a helybeli orosz parancsnoktól, így válaszoljon:

- A veszprémi püspök nem kérhet autót szovjet parancsnoktól anélkül, hogy a magyar női társadalom előtt ne kellene szégyenkeznie!

Ugyanakkor kiderült, hogy az előreözönlő Vörös Hadseregnek nemcsak a női társadalom esett áldozatul, hanem a férfítársadalom egy része is. Hírhedtté váltak az országban a szovjet női katonák, akik férfiakat erőszakoltak meg. A nagy alföldi város, Kecskemét közelében a hadvezetőség üdülőhelyét állított fel sebesült vagy gyengélkedő női katonáknak. Ezek éjszakánként csapatostul végigjárták a környező helységeket, fiatal férfiakat raboltak, az üdülőközpontban fogva tartották őket, s géppisztollyal kényszerítették arra, hogy pásztorúrt töltsenek velük éjjel-nappal. Volt eset, hogy amikor már a férfi a végelgyengülés határán járt, a szovjet nők fegyverrel parancsoltak rá a helység orvosára, adjon erősítő injekciót a szerencsétlennek."

"A városok és a falvak férfilakosságát állandóan fenyegette a Vörös Hadsereg egy félelmetes intézménye: a deportálás. Budapest népe, mihelyt a Vörös Hadsereg megérkezett, megismerkedett a > malenkij robot < kifejezéssel... Ha valamely hadifogoly - transzport létszáma szerencsés szokások révén csökkent, a járőrök egyszerűen a polgári lakosság köréből pótolták a hiányzókat. A fővárosban, s a vidéki városokban is, aki férfit az utcán találtak, beállították a sorba azzal, hogy > kis munkára < viszik, > kicsi robot <, aztán mehetnek haza. Többnyire soha többé

nem látták otthonukat. Emberek, akik soha életükben nem forgattak fegyvert, és nem voltak uniformisban, vagonok végtelen sorába zsúfolva Szibériába kerültek.

Nem ritka eset volt, hogy 8-9 éves gyerekek is örökre eltűntek, ha vállalkozó kedvvel kimerészkedtek az utcára, hogy élelmet, vagy vizet hozzanak.

Így árult el, vagy bomlott fel ezer és ezer család akkor, amikor a második világháború fegyverei már elhalgattak, s Magyarországon is megkötötték a fegyverszünetet. Több százezerre tehető azok száma, akiket az oroszok a Szovjetunióba hurcoltak kényszermunkára."

"A Vörös Hadsereg 1945 húsvét előtt érkezett meg Győrbe. Már nagyszerdán megjelentek az első szovjet katonák a püspöki rezidenciában, fegyvert szegeztek a palota lakóinak, kiürítették zsebeiket, a püspöktől is elvették zseboráját. Ez volt az ouverture. Apor Vilmos éjszaka is ébren maradt, hogy ha újabb látogatás érkeznék, megvédhesse a ház lakóit. Mert a pincében nagyszámú asszony rejtőzött, hisz hónapok óta érkeztek a hírek a szovjet katonák erőszakos cselekedeteiről.

Nagycsütörtökön újabb szovjet csoport tört be a házba, a püspököt is többször inzultálták. Nagypénteken Apor Vilmos Zágon püspöki irodaigazgatót és egy másik papját elküldte a szovjet parancsnokságra, hogy védelmet kérjen a rezidencia számára. Zágonnak a szovjet parancsnok azt válaszolta, ilyen célra nincs embere, különben is a frontkatonák azt tesznek, amit akarnak. (...)"

"Amikor Zágon visszaérkezett, a püspöki palotába már újabb ittas szovjet csoport hatolt be egy őrnagy vezetésével. Megszimatolták, hogy a rezidenciában nők rejtőznek, s azt követelték, adjanak fiatal nőket, akiket igénybe akarnak venni - > krumpit pucolni, s egy kis házimunkát végezni <. A püspök határozott nemmel válaszolt, de megígérte, hogy idősebb férfiakból és asszonyokból csoportot szervez, amely elvégzi a burgonyahámozást és a szükséges házimunkát.

Az őrnagy azonban továbbra is követelte a fiatal nők kiszolgáltatását. Felhúzott géppisztolyt szegezett a püspöknek, kényszerítette, hogy menjen le velük a pincébe.

A lépcső alján, a pinceajtó előtt állt a püspök, vele szemben az őrnagy, aki rángatni kezdte a főpap nyakláncát. A magas termetű püspök ekkor karon ragadta a nála is testesebb szovjet tisztet, s felháborodástól diktált erővel és lendülettel visszatolta, felfelé a lépcsőn. Ekkor azonban az almapincéből sikoltozás és segélykiáltás hangzott fel, mert az orosz katonák rábukkantak egy csoport fiatal nőre, és ráncigálták őket kifelé. Apor Vilmos azonnal odarohant, s > Ki innen, ki innen! < szavakkal németül kiáltott rá az oroszokra: > Hinaus, hinaus! < Abban a pillanatban vagy az őrnagy, vagy egyik embere tüzet nyitott és három golyót eresztett a főpap testébe. Az egyik golyó átlukasztotta a reverendáját, a másik a homlokát súrolta, a harmadik a hasüregbe hatolt, a köldöke felett. Ez volt a halálos találat. Maguk az oroszok is megrémültek tettüktől, s elhagyták a püspöki rezidenciát. Onként jelentkezett férfiak kis csoportja hordágyon vitte a sebesült püspököt a város kórházába, végig a veszedelmes utcákon..."

(Részletek Csonka Emil:

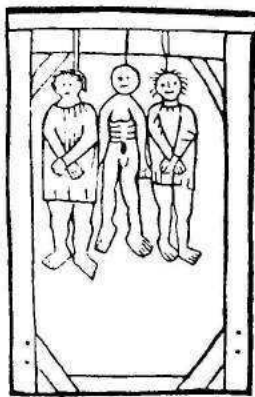
A forradalom oknyomozó története 1945-1956
/München, 1981/ c. könyvéből)

ISMERETLEN SZERZŐ SIRALOMÉNEK A TATÁRDÚLTA MAGYARORSZÁGRÓL

A magyarországi latin nyelvű irodalom első jelentékeny verse a PLANCTUS DESTRUCTIONIS REGNI HUNGARIAE PER TARTAROS. Magyar szerzetes írta a tatárjárás második évében. 1242-ben. A tatárdúlás pusztításait megrázó képekben mutatja be. A tatárjárást az ország büneiért való isteni büntetésnek tekinti.

(Részletek)

1. Istene a mindenségnek,
ki megítélsz minden vétket,
a jó dúskál javaidban,
s nem tűrsz bántás bosszúlatlan
igazságod mérlegén.
2. Már apáink bűnben éltek,
mi is vétkeztünk előtted,
s bűneinknek sokasága
mi fejünkre visszazálla
nyomorúság idején.
3. Mind hanyatlunk a halálba,
híres harcosok levágva,
népünkön a rabság járma -
mért is jöttünk a világra,
ennyi bajra, gyászra itt?
4. Vere omlik asszonyoknak,
kisfiúk már nem zsi bongnak,
szenny és szegény vár a lányra,
agg és aggnő kardra hányva,
mindnek vére ontatik.
5. Anyát, hitvest felkoncolnak,
tisztá zsúzet bemocskolnak,
a papokat nem tekintik,
irgalom a vénnek sincs itt,
nem kimélnék kisdedet.
6. Milyen földnek, milyen nemnek
sarjadéka ez a nemzet,
ólni gerjeszt, bőszt, kegyetlen,
fúrge minden rettenetben,
vasban élő sokaság?
7. Rideg anya, ó, természet,
miért szülted ezt a népet,
vért szomjazót, dúlót, vadat,
halálhozó tatárhadat,
nemzeteknek ostorát?
8. Anyjuk méhét mért nyitottad,
megfoganni miért hagytad,
ilyen sarjak miért lettek,
kik most a világnak estek,
a Krisztus-vallók hullanak?

Epiaphie dudit Biffon
 Pretra humains qui apres no^u bies
 Napz les cœurs contre no^u enlucos
 Car se pitre de no^u pourez ouz
 Dieu en aura plusost de vous merces
 Vous nous botes cy a ta ches ruiq sje
 Dudit de la char q trop auos nouz
 Ellet piea deuouze et pouz
 et no^u les oo deuouze ellet a pouz

10. Mi szemünkbe elég vizet,
sírivalót, jaj, ki vezet
ki ad könnyet koponyánkba,
elegendőt ennyi gyászra,
bajra, ami ránszakadt?
11. Jajgass, anyánk, Jeruzsálem,
jajszavad az égbe menjen,
sóhajodat küldd magasba,
darócruhát öltö magadra,
hamuval hintsd fejedet.
12. Űlsz gyászolva, fájdalomban,
minden színed távozóban,
mély, keserű könnyek kútja
panaszodat záporozza,
ó, te sebbel veretett.
13. Minden fiad, minden lányod,
szépek, hívek, dalilások,
ellenségtől letéperve,
sebesülten láncra verve -
rátör roppant szégyened.
14. A holtakat nem temetik,
a sebeket be nem kötik,
várhat a rab szabadítót,
a menekült gyámolítót:
félnek minden nemzetek.
15. A vezérek fegyverkeztek,
a vitézek gyülekeztek
ellenséget lesújtani,
ellenségtől elhullani,
két egyenlő had között.
16. Hajnalodott a nap harcra,
főlkelt az ellenség Marsa,
magyaroknak szíve rémült,
táborunkon rettegés ült,
ész és lélek megszökött.
17. Megreng az egész királyság,
Mars s Bellona járja táncát,
nyilat röpit, kopját hajít,
gyilkolással torkig lakik,
itt is, ott is tetemek.
18. A főurak, az érsekek,
hullnak a vig énekesek,
jó vitézek földre rognak,
nyomavész a csapatoknak,
kemény idő fenyeget.
19. Akik ott a porba hulltak,
vajh ki tudja, hányan voltak?
Alig győzte a két párka,
aki nyújtja, aki vágja
a veszendők fonalát.
20. Magyarország ennyi vészből
riadtan az égre néz föl,
pusztulás zúg tajtékozva,
mintha csak az ős káoszba
hullna vissza a világ.
21. Betelt, amit Dávid hajdan
énekelt a gyászos dalban,
nincs, ki holtakat temessen,
ott hevernek temetlen
nagyurak és főpapok.
22. Oszladoznak, elrohadnak,
jólaknak a vadmadarak,
csattognak a kutyafogak,
széthordják a csontjaikat
büntetlen a farkasok.
23. Nem csoda, hogy leverettek,
halálnak prédái lettek,
mert a köznép s a nagyobbak
jó erkölcsöt megrontottak
s bűnben élnek mindenütt.
24. Kemény nyakú népség, konok,
nem tekintett törvényt, jogot,
esküszegők és hazugok,
rablók, epikúreusok,
a hordó az istenük.
25. Jövevények elnyomói,
özvegyeknek prédálói,
ínségeseket üldöznek,
árvákat kisemmiznek,
igazság hóhérai.
26. Köntösökkel büszkélkedők,
pávaskodni serénykedők,
fennhéjázni nem lankadók,
dorbézolni buzgólkodók
s álnokságot ontani.
27. Jajgat Ráchel sírván sírva,
fájdalmának nincsen írja,
tatároknak vad dúlását,
fiainak gyors hullását,
elzokogja panaszát.
28. Ül az úton elhagyatva
Sion, sarjait siratva,
fia, lány nem jön egy sem,
a veszélyben, fürgetegben
vigasztalni az anyát.
29. Az ellenség szerteárad,
az egyházak lángban állnak,
és bennük az ünnep fényét
elborítja gyász-sötétség,
szenny és vér és fájdalom.
30. Nem marad a helyén senki,
mindenki csak magát menti,
aranyat is prédára hagy
ott jobbagyot, fegyvert, lovat,
ami kincs volt, most szemét.
31. Ki gazdag volt, jut ínségre,
aki pompázott, most póré,
kényes urak dideregnek,
egy morzsaért könyörögnek,
mert a kenyér oly kevés.
32. Rák havában eldűljostak,
januárban elpusztultak,
s ha kit kopja, nyíl nem ért el,
nem birkózik meg a téllal,
ki-ki más veszélybe vész.
33. Kik selyemben nőttek nagyra,
hosszú úton elfáradva,
elcsigázva nyomorodnak,
dögkutyákra fanyalodnak,
így töltik meg gyomrukat.
34. Nem csitul Isten haragja,
főlcsp inkább magasabbra:
olyan éhség tör ki végül,
foguk, ajkuk belekékül,
mert már emberhúst harap.
35. Thereusok sokan lettek,
s Thereusnál bűnösebbek:
szülő gyermekét levágja,
feni fogát önhúsára,
ki belőle vétetett.
36. Éhség tombol, őrlült, véres,
testvér a testvérré éhes,
jó barát a jó barátnak,
az idegen bárki másnak
húsából nyer életet.
37. Ami szép volt, veszni hagyták,
ha érték volt, olcsón adták,
kisgyerekeknek, nőnek, aggnak
segítőt nem akadnak,
itt a döghalál arat.
38. Serkenj fel már, legfőbb virtus,
üdvösség reménye, Krisztus,
pajzsot, fegyvert ragadj végre,
vedd kezéd az ellenségre,
királyi hatalmadat.
39. Vad ellenség porba hulljon,
ez az ország felviduljon,
nyíl és kopja kettétörjön,
igaz békét magyar földön
adjon nekünk szent fiad.
40. Kérésünket halld meg, Isten,
pusztítsd ezt a rontást innen,
tedd, hogy gyászunk véget érjen,
s fölnezzen rád jókedvében,
ki e népből megmarad.

Vas István fordítása

ÉNEK

Jézus szent vérérol

(Dallam: Királyi zászlók lobognak)

1. Lehullott a Jézus vére,
A szent keresztfa tövére
Drágalátos szent testéről,
Öt mélységes sebeiből.
2. De a földben nem maradtak,
Mint piros rózsák kinyíltak,
A szent angyalok felszedték,
Alázatosan tisztelték.
3. Jézus mondá az angyalnak,
Vidd fel mennybe szent Atyámnak,
Mondjad, keresztfámról küldtem,
Fogadja kedvesen tőlem.
4. Ez a világ drága ára,
Sebeim kinyílt rózsája,
Mit nagy fájdalmamban szültem,
Véres könnyekkel öntöztem.
5. Nincs már hátra, csak egy órád,
Elvégződik minden munkád,
Kifogy a keserű pohár,
Mely világ kezdetétől vár.
6. Ádám keserű almája,
Hozott e kínos halálra,
Jertek az én keresztfámhoz,
Üdvösségetek oltárához.
7. Boruljatok le előtte,
Szent Atyámhoz könyörögve,
Soha el ne felejtsetek,
Hogy meghaltam értetetek.
8. Üdvözlégy Jézus szent vére,
Üdvösségünk drága bére,
Dicsőséges öt mély sebe,
Üdvözlégy egész szent teste.
9. Áldott légy ó szent keresztfa,
Szent áldozat szent oltára,
Rajtad az ártatlan bárány,
Istennek föláldoztatván.
10. Oh irgalmas szent Istenünk,
Leborulva esedezünk.
Drága kereszteddél kérünk;
Nyisd meg az egeket nekünk! Ámen.

Mindnyájunk előtt ismert a népi kultúrát szerető és azt kutató barátaink véleménye, hogy a 24. órában vagyunk. Az utolsó pillanatban talán még megmenthető valami abból az ősi tudáskincséből, amit paraszti kultúrának neveznek. A veszély felismerése még fokozottabb munkára sarkall minket, dacolván a helyenkénti értetlen hozzáállással is. Bizony nem is olyan régen még az egyházi népénekeket a templomunkban zengették az előénekes asszonnyal a hívők. Az itt közreadott nagyböjti éneket is hosszas "faggatás" után gyűjtöttem **Masziag Ferencné** született Lukács Anna - mindnyájunk Panni nénijétől az otthonában.

Maczkó Mária

VIRÁGVASÁRNAPI PASSIÓ

Virágvasárnap Jézus jeruzsálemi bevonulásának ünnepe, egyben a Jézus szenvedésére emlékeztető Nagyhét kezdete. E napon Jézus tiszteletére "sokan a nép közül ruhájukat terítették az útra, mások ágakat törtek a fákról és az útra szórták" (Mt 21,8) - innen az ünnep neve, ennek emlékére barkát szentel az Egyház. A Jézust ünnepelő tömeg így kiáltozott: "Hozsanna Dávid fiának! Áldott ki az Úr nevében jön! Hozsanna a magasságban!" (Mt 21,9) Ugyanez a tömeg azonban pár nap múlva ordítva követelte Pilátustól: "Keresztre véle!" A jeruzsálemi bevonulás Jézus megváltó keresztáldozatának nyitánya is. Ezt segít átérzeni a liturgia: a barkaszentelés evangéliuma a diadalmenetet eleveníti fel, míg a szentmise evangéliumaként Jézus szenvedésének történetét, a passiót halljuk Máté, Márk vagy Lukács evangélista leírásában. (Attól függően, hogy a liturgia hároméves ciklusában hol tartunk.) Idén "a mi Urunk, Jézus Krisztus kínszenvedése Szent Máté evangélista szerint" volt soron.

A passiót egyszerűen fel is lehet olvasni: a Turán hagyományos énekelt előadás azonban talán még jobban megvilágítja a szöveg tartalmát, segíti a hallgatót a teljesebb átélésben, az érzelmi ráhangolódásban. A szölisták (evangélista, Jézus, Pilátus, főpap, Júdás, Péter, szolgáló) gregorián dallamon énekeltek; a kar részeit, az ún. Turbákat (turba=tömeg) két 20. századi magyar zeneszerző: Harmat Artúr és Werner Alajos írta. E rövid kis darabok (a Máté-passióban 19 van) könnyen énekelhetők, ugyanakkor rendkívül kifejezőek, hatásosak. Már megtanulásuk, begyakorlásuk is sok örömet hozott a kórus tagjainak.

A turai templom énekkarát Tóth Péter László kántor-karnagy úr tanította be és vezényelte: a szölisták szintén a korból kerültek ki az egészen fiataloktól a negyvenesekig.

Az előbb időzójelben használtam az előadás szót - miért? A passió nem nevezhető előadásnak vagy szereplésnek, hiszen célja nem szórakoztatás, hanem a hangok, a zene nyelvén elbeszélve Jézus keresztthalálát hozzásegíti a Virágvasárnap és a megváltás titkának mélyebb átéléséhez, megértéséhez, ami része a Jézus szenvedéséről való méltó megemlékezésnek.

A passióban szólót énekeltek:

Virágvasárnap

evangélista:	Sára Balázs
Jézus:	Tóth István
Pilátus:	Tóth S. Péter
főpap:	Sára Mihály
Júdás:	Pecze Gábor
Péter:	Tóth Péter László / Sára Gábor /
szolgáló:	Tóth Anna

Nagypénteken

evangélista:	Sára Balázs
Jézus:	Tóth István
Pilátus:	Tóth Péter László
Péter:	Sára Gábor
szolgáló:	Tóth Anna
poroszló:	Sára Mihály

S. B.

Pilinszki János:

HARMADNAPON

És fölzúgnak a hamuszín egek,
hajnalfele a ravensbrücki fák.
És megérzik a fényt a gyökerek.
És szél támad. És fölzeng a világ.

Mert megölhették hitvány zsoldosok,
és megszűnhetett dobogni szíve -
Harmadnapra legyőzte a halált.
Et resurrexit tertia die.

Ministráns avatás

A ministráns számára beöltöztetésekor tett fogadalmak komoly, egész életre szóló Isten iránti elkötelezettséget jelent. Igaz ez a megállapítás akkor is, ha a kialakult gyakorlatnak megfelelően "legfőjebb" középiskolás koráig áll az ol-tár körül.

Lélekben évtizedek után is az marad, hiszen ígéretét nem lehet néhány évre behatárolni. Egykori fogadalmak vissza-visszacseng szívében és élethelyzetének megfelelően büszkén, vagy keserűen kimondja, vagy kimondatlanul előtte van: valamikor gyermekkoromban ministráns voltam.

Lehet, hogy ezt érezte meg Szent József ünnepén, az esti szentmisén az a népes hívő tömeg, mely jelenlétével, imájával kívánta biztatni, bátorítani azt a 13 új 3. osztályos kisministránst, akik 3 hónapi előkészület után ölthették magukra szolgálatuk egyenruháját, Lukács András plebános buzdítása mellett.

Ugyanekkor tettek fogadalmat 28-an azok, akik már évek óta szorgalmukkal, kitartásukkal bizonyították: szeretik Jézust és függetlenül időjárásától, TV műsortól, korai keléstől, hetente többször is lelkesen, hittel szolgáltak az Úr asztala körül. Közülük hatan szorgalmi éveik és bátor kiállásukért főministránsok lettek.

A beöltözött új ministránsok:

Mayer Szilárd
Szabó Zoltán
Jenei Krisztián
Lukács Tamás
Baranyi Károly
Kuti Tamás
Varga Krisztián
Marinka Balázs
Soós Attila
Lelik Ákos
Boda Tamás
Maródi Tamás

Fogadalmat tettek:

Benke Csaba
Tóth Mihály
Kuti László
Bojtár Zoltán
Tóth Gergely I.
Szabó József
Nádasi György
Vidák Krisztián
Nyilas Mihály
Tóth Gergely II.
Nádasi István
Gólya Tamás
Sümei Ádám
Szente Tamás
Szabó Richárd
Gólya Gergely
Maczko Krisztián
Tóth Péter
Köles Tamás
Kuti László
Szilágyi László
Köza Balázs
Marosvölgyi Ádám
Benke János
Kiss Tamás
Zseli Péter
Lukács István
Szélyes József

Főministránsok:

Nyilas Mihály
Vidák Krisztián
Tóth Mihály
Tóth Gergely II.
Benke Csaba
Szente Tamás

Becsüljük meg szorgalmukat a szentmisén, hiszen mindannyiunkért teszik. Szent Tarziciusz ministránsok védőszentje: Könyörögi érték!

Barcsi Zsolt

Fogadalmotételre készülünk

A Magyar Cserkész Szövetség Országos Intéző Bizottsága 1992. évi februári ülésén 1032 számmal bejegyezte a községünk történetének első cserkészcsapatát és elfogadta névajánlásunkat.

Így 60-an az 1032. sz. Kaszap István cserkészcsapatban készülünk a május végi fogadalmotételre.

Névadónk életszentsége nemcsak a cserkész gyerekeknek lehet példaképe. Mindenki épülhet hitén, lelkiületén.

Röviden, csak kivonatossan közlöm életének fontosabb eseményeit:

KASZAP ISTVÁN

"Kaszap István 1916. március 25-én, Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepén született Székesfehérvárott. Már diákkorában nemes és mély életszemlélet jellemzi. Bámulatos akarat-erővel és kemény kitartással a közepesből színjelesen érettségiző tanulóvá küzd fel magát.

Kitűnő tornász, 17 éves korában tankerületnek ifjúsági bajnoka lesz. Buzgó cserkész, hűség kongreganista, társai között igazi apostol. Példaképnek tartják, akit szerénységeért és nemes elveiért mindenki szeret és tisztel.

Magas eszmények vonzzák: pap, szerzetes szeretne lenni. Sokat imádkozik, hogy felismerje, hová hívja őt az Isten.

Az Isteni gondviselés a Jézus Társaságba vezeti. A budapesti Manrézában kezdi meg szerzetesi életét. Odaadással törekszik az életszentségre, és odaadással küzd hibái, gyöngeségei ellen.

Egész életét áthatja az áldozatos, vidám, felebaráti szeretet, a mély alázatosság, és az apostoli lelkiület. Nagy buzgalommal gyakorolja az önmegtagadást. Lángoló szeretettel imádja a köztünk élő

Jézust az Oltáriszentsejben, életének erőforrása a szentmise és a napi szentáldozás.

Emellett mindig egyszerű, meggyőzően kedves, jószívű és minden tetteiben kristálytisza, áttetsző.

Belépése után a noviciátusban egymás után jelentkeznek az atlétatermetű ifjúnál a különböző betegségek. Mandulafertőzésből eredő vérmérgezés lép fel nála, amellyel szemben az akkori orvostudomány szinte tehetetlen.

Sokat szenved, kórházba kerül. Apostoli szeretete ekkor lesz legizgalmasabb. Minden szenvedését a bűnösök megtéréseért ajánlja fel, buzgón térítgeti betegeit a kórházban. Legsúlyosabb fájdalmak között is mindennap hálát ad Istennek a Te Deum szavaival. Ihletett szavakkal nyilvánítja ki élete értelmét, lelki hivatását: Szeretettel szenvedéssel szolgálja a szeretet Székhelyét, Szentséges Szívedet.

1935. december 17-én a torkában lévő daganat miatt felmetszett gégevel fekszik halálos ágyán. Szólni már nem tud, de élete utolsó perceiben, az örök élet küszöbén felírja búcsúszavát szüleihez: Isten veletek! Odafenn találkozunk. Ne sírjatok, mennyei születésnap ez.

Közvetlen halála előtt megígérte, hogy az iránta tanúsított szeretetet viszonzni fogja. Temetésén már érényeit, hősiességet ünneplik. 1941. október 11-én megkezdik boldoggá avatási eljárását. 1942. decemberében földi maradványait áthelyezik a sós-tói temetőből a székesfehérvári Prohászka emléktemplom külső árkádjai alá. Az ott elhelyezett emléktáblák és a beküldött hálanyilatkozatok tanúskodnak égi közbenjárásáról.

A fogadalmi előkészületről bővebben a lap májusi számában lesz szó.

Tóth M. József

Énekeljétek az Úrban...

A megszokottól eltért ugyan, de nem volt formabontó az a gitáros keresztút, amit az ifjúsági hittanosok - mintegy 40-en - az utolsó keresztúti ájtatosságon, április 16-án este adtak elő. Populáris stílusuk szépen illeszkedett be az Egyház tradicionális nagybőjti áhítatába. A mű igényes szövege külön említést érdemel. Tisztán, érthetően, világosan fogalmazta meg az ember elesettségét, az Isten irántunk érzett irgalmát, szeretetét.

A templomot teljesen megtöltő hívek áhítatos csendje igazolta; ez a stílus nem áll meg egy korosztálynál: helyet kér magának az idősebb generációnál is.

Itt jegyzem meg: május elsején szintén az ifjúsági hittanosok koncertet adnak két zenés darabjuk, a Gazdag Ifjú és a Fabiola betét dalaiból. Az előadás pontos dátumát és helyszínét utcai plakátokon közöljük.

A zenekar szokásos felállásban szerepel:

Csécsei Attila (basszusgitár, szaxofon)
Köles Péter (dob)
Tóth Csaba (szintetizátor)
Dusa László (szólógitár)
Barcsi Zsolt (ritmusgitár)

Szilágyi Zoltán

POSTALÁDÁNKBÓL

TISZTELT SZERKESZTŐSÉG!

Februári számunkban két írás is foglalkozott a környezet szépítésével, amihez én is szeretnék hozzájárulni.

Az egyik levél a fűvesítésre, a másik virágok ültetésére hívott fel. Mind a kettővel egyetértek, de a fűvesítés mégis közelebb áll hozzám, mert nemcsak szép, de gyakorlati haszna is van. A beomló árokpartok az aszfaltos utak épségét is veszélyeztetik. Ha ezek az árkok fűvesítve lennének, nem omlának be, nem rongálódnának olyan könnyen. Ezenkívül nem lenne annyi por és sár a turai utcában, mint most. A virág ezt csak kiegészítheti, de nem pótolhatja.

Jó lenne a cfrára festett kerítések helyett az élősvény hagyományát feleleveníteni, és nagy szükség lenne fákra, fasorokra is, hogy valóban büszké lehessünk környezetünkre.

Nagy örömről befejeződött a gázvezeték-építés, nem lehet már akadály a utcák megszépítésének.

Tisztelettel: *Sára Ildikó*

TISZTELT SZERKESZTŐSÉG!

Gyakran olvasható a Turai Hírlapnak elismerő írás olyan emberekről, akik talán nem is érdemelték azt meg. Most néhány olyan emberről szeretnék röviden írni, akikről a falu hallgat. Akik Tura történetének nehéz óráiban nem hátráltak meg, hanem községünk lakóinak az érdekében bátran kiálltak, vállalva a veszélyeket.

A második világháborúban az oroszok elől elmenekültek községünkben a pedagógusok, a kántor, az orvosok, stb. Tudommal kettő diplomás ember nem hagyta cserben a falut, róluk lenne a krónika, pedig őket megilleti a dicséret. Az egyik dr. Herczeg János esperes-plebános, a másik Dr. Várkonyi József állatorvos. A doktor úr, mivel más orvos nem volt a községben, embereket is kezelt. Neki ezért sokan hálásak lehetnek. Szükszavú embernek ismerte a falu, velem azonban gyakran elbeszélgetett a nehéz időről, amelyekért nem nagyon kapott köszönetet. Azok viszont, akik elmenekültek az oroszok elől, lassan visszasszivárogtak, s közülük sokan a kommuniszták székértőlólvá váltak. Később sok köszönetet és jutalmat kaptak...

A forradalom idején, 1956-ban is voltak olyan emberek, akik kimagasló tisztességükért dicséretre méltók. Gondolok itt Dr. Király János bácsira, akit a sors igen megkeserített, az egész családját elvesztette a háborúban.

1956. október végén őt kérték fel a kétségbeesett, hitelüket veszített tanácsi vezetők a forrongó indulatok lecsillapítására. Dr. Király János erkölcsi hite, tekintélye biztosította községünkben a rendet, a törvényességet. Amíg ő a békesség megteremtésén fáradozott, addig a rendszer volt vezetői, haszonélvezői a pékségben teknők alatt lapultak. Nem volt bátorságuk vállalni tetteikért a felelősséget. Dr. Király Jánosnak köszönhetően a hajuk szála sem görbült meg. Hálából, a forradalom leverése után, börtönbe juttatták azokat, akiket megvédt...

Az elmúlt 40 évben különösen sikeresek voltak a gyáva köpönyegforgatók, sajnos úgy érzem, hogy még mindig vannak. Ideje lenne már nekik megmondani: szálljanak magukba.

1968-ban a rosszemlékű Harangozó László iskolaigazgató akadályozta a hittanra való beiratkozásokat. A turai gyerekek hitoktatásáért az akkori plebános, Dr. Kovács Gábor és Kurucz Alajos atya emelte fel szavát. Ugyanakkor nem hagyható szó nélkül, hogy a turai édesanyák kivonultak a Tanácsháza elé és úgy tüntettek a hitoktatás ellenes intézkedések miatt. (A csapat élén Tóth Andrásné, Pásztai Anna tiltakozott legbátrabban az önkény ellen.)

Ezeket a bátor asszonyokat név szerint is meg kellene dicsérni, hisz azokban az időkben, a Kádári diktatúrában súlyos következményekkel jártak az ilyen fellépések (nem úgy mint most...).

Akkor a hatalom meghátrált, hisz elhelyezték Harangozó Lászlót. Azonban a vallásellenes politikát kifinomultabb módon tovább folytatták és folytatják ma is a kommuniszták különböző pártok és szakszervezetek mögül, ellenzékéből...

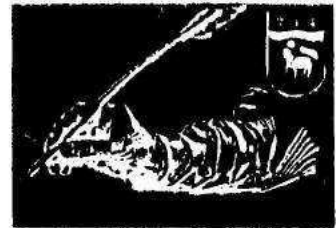
Azok a személyek, akik háború idején, vagy a diktatúrában önzetlenül képviselték a község lakóinak érdekét, megérdemelnék, hogy legalább egy utcánévvel emlékezzen meg róluk az utókor. Ők ugyanis megérdemelnék! Nem úgy mint azok, akiket manapság sokat dicsérnek, netán visszasírnak egyesek...

Tisztelettel Szerkesztőség!

Elnézést a hosszú levélért, de úgy gondolom, hogy azok a turaiak, akikről írtam, még többet kellene írni.

Tura, 1993. március 20.

Tisztelettel: *Lukács Gábor*

TISZTELT SZERKESZTŐSÉG!

A Turai Hírlap ez év februári száma (Rövid Hírek rovatban) T.P. aláírási cikkben hírdül adja, hogy a Pro Patria Hagományörző Gyermekszövetség III. országos küldöttgyűlésén 6 turai küldöttek választottak be az országos vezetőségbe, tizenegy tisztségre.

A híradás rövid és egyoldalú, hiányérzetet kelt, olvasása közben önként vetődnek fel a kérdések:

1. Hol tartották meg a III. küldöttgyűlést, hol van az országos vezetőség központja (székhelye)?
2. A 2. sz. Galga csapaton kívül még hány csapat képviselte magát az országos vezetőségválasztó közgyűlésen?
3. A híradás csak a turai 2. sz. Galga csapat elismeréséről szól. (A többi nem értékelték?) Mihez viszonyítva? Hány közül?
4. A híradás nem közli, ki az országos elnök?
5. A III. országos küldöttgyűlésen beválasztott 6 turai polgártársunkkal együtt hány tagból tevődik össze az országos vezetőség?
6. A Szövetségnek van-e felügyeleti szerve? (pl. művelődési v. oktatási szinten.)
7. Tartozik-e valamilyen párthoz?
8. Jogutódja-e az úttörőnek, más néven?
9. A Pro Patria Alapítványt mikor hozták létre és milyen célra?
10. Mi a gyermek lovagrend és feltételei?
11. Mi az országos veszélyelhárító tagozat?
12. A veszélyelhárító tagozat országos vezetőjének hány munkatársa van és milyen területi elosztásban az ország területén? Hol van a székhelye? Mi a feladatköre?

A kérdésekre rövid, tárgyilagos és hiteles választ várva maradok tisztelettel:

Tura, 1993. március 08.

Lukács Vilmos

TISZTELT SZERKESZTŐSÉG!

Alulírott szeretném megtudni, hogy a februári számban megjelent országos veszélyelhárítás mit jelent?

(Amennyiben több helybeli személy is vezetőségi tag lett). Mert az nincs leközölve, hogy milyen célra lett ez a mozgalom létrehozva.

Kérem szíves meghallgatását és figyelembevételét várva maradok tisztelettel:

Medveczki István

A Szerkesztőség válasza:

Emlékeztetőül a pontos idézet a februári Turai Hírlap 16. oldalán található Rövid Hírek rovatából: "... id. Takács Pál pedig a veszélyelhárító tagozat országos vezetője lett." A többi említett személy más funkciókat tölt be.

A "veszélyelhárítás" kifejezés valóban sokféleképpen értelmezhető (Érthető, hogy Kedves Olvasónknak veszélyérzete támadt).

Erről a témáról bővebben így ír Takács Pál a Turai Hírlap 1992. márciusi számában: "A közelmúltban - az országban először - Veszélyelhárító Zebra törzs alakult Turán 19 fővel, a gyermekek közlekedési baleseteinek megelőzésére. A közeljövőben alakul meg a "zebrák" országos parancsnoksága, így ez a kezdeményezés is országos jellegűvé válik."

Reméljük elfogadható választ tudunk adni levélírónak, és sikerült megnyugtatón is.

A Szerk.

FARSANGI EMLÉKEK

(Rendhagyó fonó a Művelődési Házban)

Elmúlt a farsang, elmúlt a böjt, elmúltak a húsvéti ünnepek. De jó vissza emlékezni a farsangi eseményekre! Turán az idei farsangot sok esemény fémlelte. A "Vidám Téli Esték műsorai", a nyugdíjasok farsangi mulatsága, a "Hagyományos Batyus-bál" meglepetést okozó fonójában előadott "Huszár-játék", az iskolások farsangi mulatságai.

Én is kaptam meghívást egy fonóba. Itt volt a Művelődési Ház klubtermében, a farsangi napokban. A nyugdíjas-klub "Mosoly Együtt" tagjai és vendégei olyan időt idéztek fel, amire ma is szívesen emlékeztek vissza. Turai fonót varázsoltak a klubterem falai közé. Elhozták a guzsajokat, az orsót, az előkészített kender-csomagokat, volt kosárfonás, volt babfűtés és sokan hímezték, úgy mint régen.

A fonói hangulatot idéző dalokat megszakítva tettem fel a következő kérdést:

Több, mint három évtizede voltam fonóban. emlékezzünk vissza, milyenek is voltak a fonók régen?

- Hát én úgy emlékszem rá vissza, hogy mi varrogattunk, fonogattunk, jöttek a fiúk mondták, hogy járasszunk "Fordulj bolhát". A lány leült a székre és mondta: fordulj bolha! - Nem fordulok! Meddig? Keddig! - aszondja, Hát mit vársz? Csókot! Kítől várod a csókot? Tőled! és mondta a fiú nevét. (Csókok) Volt egy másik játék, aminek az volt a neve: "Kútba estem" Ott meg ha mondták, hogy hány méterre? - minél többet mondtak, annál több csókot kapott a legény. Amikor már elszabadult a pokol, a legények túlzásba vitték, a gazdasszony felszólalt: "A fene a pásmátokot, már bomlik! Mars kifelé!" Akkor a fiúk megsértődtek, és mondták: Gyereünk másik fonóházba, mert itt még fogdoskodni sem lehet.

- Én nem mesélhetek, nem jártam fonóba, de amikor férjhez mentem, anyósoméknál fontunk, szőttünk, ami a házhoz kell: - zsákokat, szőnyeg. Nagyon szép élmény volt, de már egy kicsit régen volt, nem most volt.

- Hát én bizony szép emlékekkel vagyok azzal a fonóházzal, mert mi bizony szépen jártunk, dolmányt kötöttünk és fontunk. Mink meg is mutatnánk, hogy jártuk azt, hogy "Kútba estem" - megcsináljuk lányok?

- A fene a jó dógodat, puszizkodni akarsz?
- Még szép, potyázok! (Kútba estem)!
- Hány méterre?
- Három!
- Ki húzzon ki?
- Nagy Imre. (Nagy nevetés)
- Várj, má ne rángass! (Három puszi)
- Nézzetek már, a fékötöm fére ment, nem is tudom, hogy...
- Kútba estem (Nagy Imre!)
- Hány méterre?
- Húsz!
- Ki húzzon ki fiam?
- Kend! (sok puszi)

A NYUGDÍJASKLUB VENDÉGEI VOLTAK

Kedves vendégek érkeztek március 25-én a turai nyugdíjasokhoz. Vác és környéke nyugdíjasai jöttek látogatába. köztük szép számban nyugdíjas pedagógusok

A Művelődési Ház kis terme zsúfolásig megtelt. A vendégeknek először bemutatott falunk nevezetességeit. A Falumúzeum volt az első állomás. A vendégek nagy érdeklődést tanúsítottak Tura régi hagyományai iránt. Volt, akiknek a "tisza szoba" tetszett a legjobban, amit szívesen elfogadtak volna sajátjuknak.

A múzeumi látogatás után körutat tettünk a falu főutcáin. Többek között a kastélynál is megálltunk. Vendégeink sajnálták, hogy nem tudták közelebről is megnézni, bemenni. (Azért is sajnálták, mert kirándulásuk a sziráki kastélynál kezdődött).

A körút után a Művelődési Ház kistermébe érkezünk vissza és az otthonról hozott pogácsával, süteményekkel kínálgattuk a vendégeket.

Videosunk, Benke István levetítette a téli estéink összejöveteleiről (a tollfeszítésről, fonóházról, batyusbárról) készített felvételeket. Egy egész napot betöltő video program is rendelkezésünkre állt volna, de a vendégek időhiánya miatt rövidre kellett fogni a vetítést. Sajnálják, hogy ők nem rendelkeznek kultúrcsoporttal és ilyen video anyaggal. Többen igen tájékozottak voltak Turáról, akik sokat hallottak már falunkról.

A vendégek között volt Somlai atya testvére is, aki régebben már tartózkodott Turán és sok jót mondott a szorgos turai emberekről. Olyan tanár is volt közöttük, akinek turai tanítványa is volt annakidején, és most örült, hogy találkozott vele.

Szeretettel meghívták klubunkat viszontlátogatásra, amit mi elfogadtunk.

Köles Istvánné - Győri Istvánné

- Csillagszámolás, amelyik lány ment ki, hogy megpuszilja a legényt és ha nem, akkor azt kikormolták, vagy ajándékot kellett adni, vagy találós-kérdéseket kapott, hogy ez kié, mié? Akkor ki kellett váltásdíjjal, vagy csókkal váltani, vagy kályhacsőbe mondani, hogy "hülye vagyok" ilyesmi, ilyen játékok voltak.

- Az én anyámék jártak fonóházhoz, ő mesélte, hogy vót az a Marinka Pista, vagy minek hívják? - A lányok vizet öntöttek a kalapjába, oszt amikor bement azt mondták, hogy belepisilt valamelyik lány. Azt mondta anyám, hogy még a vetett ágyn is szaladoztak, mert meg akarta őket fojtani, mert a kalapjába pisiltek.

- Szépek voltak azok az esték, amikor mehetünk a fonóházba, úgy emlékszem. Annusnak volt egy szép nótája. Gyerekek, élelkelem?

Sújt az átok, mert szerettelek
Éjjel nappal érted szenvedek
Elfelejteti téged nem lehet
Siron túl és érted szenvedek.

Sújt az átok éjszakákon
Elraboltad szívem nyugalma
Elraboltad, hűtlen elhagytál
Boldogságom fényes csillaga.

Elfelejteti téged nem lehet
Siron túl is érted szenvedek
Elfelejteti téged nem lehet
Siron túl is érted szenvedek.

A legények nagyon gyávák! A lányoktól nem lopták el az orsót.

- Örülnek, ha ülhettek.

- Mikor mi mentünk a fonóba, a gazdasszonnyal meg volt beszélve, ki mit fizet a fonóé, kukoricát (egy pár csövet), petróleumot kellett venni, meg cukrot, meg amire szüksége volt a gazdasszonynak. Hát én is ugye elloptam a petróleumot, betettem a fa közé, elloptam egy liter mákot anyutól, meg negyven cső kukoricát. Ezt mind elrejtettem a fa tövébe, a kalickába bedugostam. Szép nyugodtan elmentem, mint ki jól végezte dolgát. Este hazamegyek, lefekszenek, egyszer csak az én anyám elkezd rázni az ágyba, te lány ébredjél már föl, hova raktad a kukoricát, meg a petróleumot meg a cukrot, melyik fa közé? Én nem! - Ne beszélj, mert kibeszélted álmodban!

Ilyeneket csináltunk, hogy mehesünk a fonóba, és meg nem tudják a szülők. Ilyesmiket csináltunk, mert pénz se vót, a fonóba meg szeretünk járni. De azért anyám nem vert érte, mert valamikor ő is járt fonóba. Nagyon szép élmény volt.

- Én is elmondanék egy érdekes dolgot, késő délután, kora este elkezdődött a fonó. Csináltam egy portyát. Ficsi lónának a vízsonon volt egy fonóháza. Alacsony ház vót, mestergerendás. Elég az hozzá, hogy gyűtt valaki hozzám, - Te Józsi gyere mert apád nem tud mit csinálni a lóval, - Mi baj van? Főpukkad! Hát én kihasználtam az alkalmat, fölültem a lóra, elmentem a fonóházba. Jól megzavartam a lovat. Bementem az ajtón. A Bogyora kinyitotta az ajtót, levertem az összes tányért. Még most is meg tudom mutatni a fejemen a gumót, úgy megsérültem. Apám mondja: Merre jártál fiam? - Hát én mondtam, hogy a fénszarusi határban, (közbe meg csak a vízsonon.) Igaz vót.

- Én nagyon szerettem a fonóba járni. Nekem mint valóban szegény lánynak mikor adott anyám ilyen kőből fonott-szövött anyagból pendőt (tizenkét darabot), és olyan boldog voltam, hogy majd a plafonba ugrottam. Meg egy gyöcs pendőt, (az még akkor nagy szó vót), meg zsákoktól kezdve, hamvasok, törülközők, konyharuhák, mind ebből voltak szöve. Szegény jó apám úgy engedett el, hogy be kellett iratkozni az "Ezüstkalászos" tanfolyamra. Ha nem akartam menni, akkor két pofonnak gazdája vótam, de mentem, mert akkor nem mehettem a fonóba.

Közben az asszonyok elejtették az orsót, közöttük nincs aki felkapja. Egy-két nyugdíjas mondta: Mit kapkodjak én má?...

Az emlékezések közben előkerültek az otthonról hozott elemőzsiák (pattogatott kukorica, mindenfajta pogácsák, sütemények), de a klub férfi tagjai is otthonról jöttek. A fonói hangulatban előkerültek a háziborral teli ballonok és az est végére végére járt a bor is.

A többórás fonói hangulatban még arról is szó esett, hogy annak idején hogyan művelték és hogyan kezelték a fonni való kender. Mennyit kellett azért dolgozni, hogy a kender a fonóba eljuthasson!

A játékos munka közben hamar elrepült az idő, a régi fonósdalok egymást követték. A "Hajnál hasad csillag ragyog, mégis a fonóban vagyok" dallal zártuk ezt a gyönyörű estét, de nem hajnalkor.

Jó este volt. Reméljük unokáink is látni fogják, hogy milyen volt régen a turai fonó. (Az est eseményeiről videofelvétel készült).

Benke István

RIASZTÓK, KAPUTELEFONOK, házi telefon-alközpontok szerelése.
Bíllenő kapu, garázkapuk szerelés, kapunyitó automatikával is.

Telefon: 06 (60) 20-431

RÖVID HÍREK

Meghívást kapott március 20-án Győri Istvánné a Gödöllői Tavasz Fesztivál galamúsorára, ahol Galgamenti népdalokat adott elő.

Március 30-án a Vigyázó Kör által szervezett Népfőiskolai előadássorozat következő vendége: JIM RIDDLE amerikai farmer volt.

Az iskolai tavaszi szünet április 2-án kezdődött, és 13-án ért véget.

Negyedikeseink: Blaskó Zoltán, Hegedűs József, Drégeli Ádám, Diós Dániel, Kovács Éva és Duka József KOMPLEX tanulmányi versenyen vettek részt Gödöllőn. Blaskó Zoltán a matematika egyéniben 2., Drégeli Ádám 3. lett. (Blaskó Zoltán 1/4 óras repülésre szóló tiszteletjegyet és sakkot kapott ajándékba). Kovács Éva a komplex versenyen (matematika, magyar, környezetismeret) 3. helyezést ért el.

Tanítói: Polonkai Béláné, Tóth Jánosné és Petrovics Sándorné. A matematika tehetséggondozást Petrovics Sándorné, a magyart Tóth Jánosné végezte. GRATULÁLUNK!

A Vácott megrendezett Zrínyi Ilona matematika versenyen 6 tanuló vett részt. Fülöp Tamás 3. c., Kalmár András 3. b., Tóth Tamás 3. b., Blaskó Zoltán 4. a., Drégeli Ádám 4. b., Kovács Éva 4. d. Legsikeresebben Kovács Éva 4. d. (of. Petrovics Sándorné) szerepelt. GRATULÁLUNK!

Megrendezésre kerültek az idei iskolai KI MIT TUD versenyek is. Külön értékelést kaptak az 1-2., 3-4. és a felsős tanulók. A színvonalas szervezőmunkát Hubert Zoltánné végezte az alsó tagozaton, Szarvas László a felsőben.

Volt vers, próza, ének, hangszer, éneklő csoport stb.

Nevek a nyertesek közül - a teljesség igénye nélkül:

Szilágyi Eszter, Baráth Betti, Király Ági, Galambos Évi, Deák Zoli 1. osztályosok. Jónás Zsuzsanna 2. d., Diós Péter 2. d., Tóth Viktória 2. b., Baranyi Miklós 2. c., Varga Katalin 2. a., Mihályi Szandra 2. d., Diós Anikó 3. d., Tóth Tímea 3. c., Sára Réka 3. c., Láng Péter 3. c., Németh Ágnes 3. c., Tihanyi Kati 3. c., Tóth Zs. Anita 3. c., Muzsik Ildikó 3. c., Takács András 4. b., Tusor Márk 4. b., Drégeli Ádám 4. b., Hegedűs József 4. a., Kovács Éva 4. d., Darnyik Milán 4. a., Juhász Gabriella 4. a., Kerek Nicole 4. a., Diligens Judit 8. o., Sági Éva 6. o., Galambos Edit 5. o., Benke Zsuzsa 5. o., Tóth A. Mónika 5. o., Kelemen Barbara 5. o., Gregóri Éva 8. o., Jónás Sándor 6. o., Tóth S. Diána 7. o. Az 5. abd, az 5. c. és a háziasszonyképzőcs éneklő csoportja.

Diligens Judit a körzeti vers és prózamondó versenyen 2. helyezést kapott. Gratulálunk a kiemelkedő eredményhez!

A Csoóri Sándor által alapított Anyám fekete rózsá c. szavalóversenyen DILIGENS MELINDA és DILIGENS JUDIT bekerült az első ötbe - és ezzel a döntőbe. GRATULÁLUNK! -

A szaktárgyi versenyeken az alábbi tanulók vettek részt s szerepeltek jól:

BOLÓGIA

5. Gregori Éva 8. b. of. dícséret 7. Urbán Adrienn 8. b. of. dícséret

KÉMIA

2. Futó Éva 7. d. ig. dícséret 3. Baka Áron 7. d. ig. dícséret
4. Gábor Vera 7. d. of. dícséret 5. Kiss Anita 8. c. of. dícséret

FÖLDRAJZ

2. Tóth Mihály 8. a. ig. dícséret
2. Gábor Vera 7. d. ig. dícséret - Német Zoltán 8. b. of. dícséret

MAGYAR NYELV

3. Gyenes Edit 7. d. ig. dícséret - Futó Éva 7. d. of. dícséret

Április 3-án keresztelték meg a négyesikreket. Vendégként jelen volt és a szertartásban is részt vett Roszik Gábor evangélikus lelkész, országgyűlési képviselő is, a Tessedik Sámuel HOGY A GYERMEKEK MEGSZÜLESSEN ÉS FELNŐJENEK Alapítvány alapítója.

AZ ELSŐ OSZTÁLYOSOK BEÍRÁSA április 29-én és 30-án 8-18 óráig lesz a köztársaság úti iskolában. Előtte - 23-án - szülői értekezlet ugyanott.

Tisztelt Polgármester Úr!

Engedje meg, hogy gratuláljak Önnek közsegük tanulója, Tellér Zsolt a Szakma Kiváló Tanulója Versenyen elért eredményéhez.

Gödöllő városnak is elismerést szerzett fiatal barátunk, hiszen a Madách Imre Szakmunkásképző és Szakközépiskola tanulója.

Választott szakmája szeretete és kiváló ismerete elismerést érdemel. Gondolom, hogy ez nagyobb nyilvánosságot érdemel, hogy érezzék a fiatalok a tudás értékének megbecsülését a becsületes kitartó munka elismerését.

Mégegyszer gratulálok, kívánok hasonló szép sikereket.

Gödöllő, 1993. március 30.

Tisztelettel: Dr. Gémesi György

TÁJÉKOZTATÓ

Tisztelt jövendőbeli telefon és kábeltévé tulajdonos, kedves érdeklődő!

Szeretnénk tájékoztatni beruházásunk jelenlegi állásáról, a mai kialakult helyzetről és a mai állapotban várható megvalósulási határidőkről.

1993. március 30-án tartott tulajdonosi értekezletünkön a DIGITEL 2001 Rt. vezetője beszámolt az érintett Önkormányzatok képviselőinek a pillanatnyi helyzetről. Az értekezleten kapott jóváhagyás alapján szeretnénk Önöket mint jövendőbeli felhasználókat mindenről tájékoztatni.

Drommel jelentjük, hogy hosszas tárgyalássorozatok követően sikerült aláírunk egy olyan finanszírozási és fővállalkozói szerződést, amely alapján a teljes beruházás megvalósítása biztosított. Partnerünk az izraeli TALKASHT LTD VÁLLALAT, HOGY 57 MILLIÓ USD összegű tőkebehozáttal egészíti ki az önkormányzatoknál már meglévő telefon és kábeltévé fejlesztésre rendelkezésre álló forrásokat, és az így kialakuló beruházási tőkével közös kivitelezésben az Rt. tagjaival együtt megvalósítja a beruházást.

A részvénytársaság eddig elvégzett munkáit az izraeli partner teljes egészében elismeri. Az eddig elkészült tervek minőségével elégedett.

A társaságban résztvevő 41 önkormányzat területének legnagyobb részére készen vannak a kiviteli tervek. Ezek közül az első néhány tervcsomag már túl van a távközlési szakbizottsági véleményezésen, így a Távközlési Felügyelet véleménye szerint mintegy 30 napon belül kiadható rájuk az építési engedély. Ezt az engedélyezési mechanizmust kell tovább folytatnunk a többi tervcsomagra is, a folyamatos engedélyeztetés várhatóan mástól hónapot vesz igénybe.

Bizonyára tudomásuk van arról, hogy az érintett terület egy kis részén már az elmúlt évben megkezdődött a kivitelezési munka, ennek eredménye Fót, Csomád és Csömör térségében megtekinthető. A tavalyi végzett munkának köszönhetően részvénytársaságunk jogosult teljes beruházás ÁFA-jának visszaigénylésére, amely tény 25 %-kal olcsóbbá teszi a fejlesztést mintha ma kezdtük volna meg.

A berendezés és készülék szállítók ajánlatai alapján, amennyiben 30 napon belül előlegek kifizetésével megerősített megrendelést küldünk hozzájuk, abban az esetben képesek az idei év során történő szállításra és feltehetőleg a beüzemelésre.

A fentiekből következik, hogy az érintett terület 30 napon belül olyan állapotba kell kerülnünk a finanszírozási szerződés végrehajtásával, hogy a pénzeszközök befolyásának ne legyen akadálya. Izraeli partnerünk a helyzet ismeretében vállalja, hogy határidőre az összegek rendelkezésre fognak állni.

A beruházásban résztvevő összes érintett fél garantálja, hogy a vonaligénylési díj összege nem kerül megemelésre a már befizetett összegek vonatkozásában.

Az Önkormányzatok a lakosságnak tett ígéretüket fenntartva mindaddig csak fedezetként használják a lakossági befizetésből származó pénzeszközöket, ameddig a kivitelezési munka a lakosság számára is követhetően meg nem kezdődik. Várhatóan 2 hónapon belül a települések túlnyomó részén megkezdődik a kábel-fektetési munka.

Annak érdekében, hogy az Önkormányzatoktól jövendőbeli előfizetők pénze bevonható legyen a fejlesztésbe, társaságunk megkezdte az előfizetőkkel kötendő szerződés kidolgozását, számításaink szerint legkésőbb május hónap folyamán ezek a szerződések megkötésre kerülnek.

Összintén reméljük, hogy jelen tájékoztatásunk Önöket is megelégedéssel tölti el.

Udvoztelttel:

A DIGITEL 2001 RT
IGAZGATÓSÁGA

LŐCSÖS KOCSI és ZÁRT ZUKK ELADÓ!

Érdeklődni: Kisséknel
Tura, Arany János út 43. sz.

A Turai Hírlap vásárlási helyei:

Nagyközségi Könyvtár, Posta, Vasúti élelmiszer üzlet,
Piac Tér (Átsné), Takarékszövetkezet,
Éliás Zoltán Tura, Petőfi tér 7.

TURAI HÍRLAP - Közéleti Havi - III. évfolyam 4. szám

Kiadja a Turai Polgármesteri Hivatal
Felelős kiadó: Tóth István polgármester
Nytsz.: B/BHF/567/P/91

Szerkesztőbizottság: Erdélyi Ágnes, Kálna Tibor, Köles Mihály
Sára Mihály

Felelős szerkesztő: Kuti József

Levél cím: Polgármesteri Hivatal, 2194. Tura

Készült: 600 példányban a RO-LA Kft. nyomda üzemében Valkón

Felelős vezető: Rózsavölgyi Sándor

Szedés, tördelés: Jandura István Gödöllő Éva u. 11.